

☐ United Macedonians	☐ Vardar	☐ Egej	☐ Pirin
---	---	---	--

[Pritisnete za Makedonski Fontovi](#)

- [Voved](#)
- [Kratka istorija na drevna Makedonija](#)
- [Koi bile drevnite Makedonci?](#)
- [Za posebnosta na drevno-makedonskiot jazik](#)
- [Religijata i obi~aite na drevnite Makedonci](#)
- [Drugi dokazi za razlikite pome|u drevnite Makedonci i drevnite Grci](#)

Voved

Istorijata na Makedonija, kako dr`ava i zemja, denes pobuduva golem interes vo svetot, ne samo poradi sovremenite politi~ki slu~uvawa {to se odigraa vo posledno vreme vo jugoisto~na Evropa (raspadot na komunizmot, raspadot na Jugoslavija, Kosovskata kriza), tuku, pred se, poradi zna~ajnite li~nosti {to ova zemja gi ima dadeno kako prilog vo celokupnata ~ovekova civilizacija.

Da se potsetime samo na slavniot car Aleksandar Veliki Makedonski (sinot na carot Filip Vtori Makedonski), vo ~ie vreme makedonskata imperija se protegala na tri kontinenti i ~ija krajna cel bila sozdavawe na op{tosvetska imperija, vo koja trebalo da nema granici vo me{aweto na razli~nite kulturi i vo koja site narodi trebalo da `iveat bratski.

Da se potsetime i na slavnata egipetska kralica Kleopatra Sedma, koja, po krv i po geni, bila etni~ka Makedonka. Taa bila dale~na pravnuka na Aleksandroviot general Ptolemej, koj, po raspadot na makedonskata imperija, ostanal da vladee so Egipet.

Da se potsetime i na faktot deka hristijanството vo Evropa za prvpat po~nalo da se {iri tokmu preku Makedonija. Makedonija i Makedoncite pove}epati se spomnati vo Biblijata, najmnogu poradi misijata na svetite apostoli Pavle i Luka koi prestojuvale vo ova zemja. Prvite evropski hristijani {to se hristijanizirale na tloto na Evropa bile Makedonci.

Vo Makedonija e roden i poznatiot vizantiski car Justinijan, a etni~ki Makedonci bile i

vizantiskite carevi, pripadnici na Makedonskata dinastija, koja vladeela so Vizantija od 9 do 11 vek.

Makedonija gi dala i svetite bra}a Kiril i Metodija, koi denes, vo Evropa se tretirani kako 'seza {titnici na evropskiot kontinent' i koi go sozdale prvoto pismo na t.n. 'slovenski narodi'.

Makedonija go dala i sveti Kliment Ohridski, ~ovekot za koj se smeta deka ja sozдал kirilicata - pismo na koe denes pi{uvaat nekolku stotici milioni Rusi, Ukrainci, Srbi, Bugari, Crnogorci, Makedonci i pripadnici na drugi narodi.

Etni~ki Makedonci se i nad osumdeset svetiteli, koi denes se slavat vo katoli~kata i vo pravoslavna crkva.

Vo Makedonija i denes `ivee narod, ~ii pripadnici otsekoga{ sebesi se narekuvaat Makedonci i koi od damnina `iveat vo ovaa zemja. Sosedite na Makedonija (a pred se Grcija i Bugarija, koi denes dr`at pod okupacija delovi od Makedonija, a porano i Srbija), go negiraat postoeweto na zasebna makedonska nacija, koristej}i ja svojata brojnost i pogolema mo} vo odnos na Makedoncite.

No, i pokraj toa Makedonija i makedonskata nacija go do`ivuvaat svoeto povtorno voskresnuvawe. Vo 1991 godina be{e vozobnovena nezavisnata makedonska dr`ava. Pa, sepak, denes za Makedoncite mnogu malku se znae vo evropskata i svetska javnost. Zo{to e toa taka?

Kako prvo, drevna Makedonija, kako dr`ava, prestanala da postoi u{te vo 2 vek pred Hrista (vedna{ otkako Rimjanite ja okupirale makedonskata dr`ava). Ottoga{ (osven nekolcite obidi za nejzino obnovuvawe vo srednovkovieto), Makedonija i Makedoncite kontinuirano se nao|ale pod razni ropstva. Vo 1913 godina Makedonija e podelena na ~etiri dela, po {to, za etni~kite Makedonci, nastapi te`ok period na nivna denacionalizacija. Makedoncite, koi ostanaa da `iveat pod Srbija bea ubeduvani deka se 'Srbi', onie koi ostanaa da `iveat pod Grcija bea ubeduvani deka se 'Grci', onie koi ostanaa da `iveat vo Bugarija bea ubeduvani deka se 'Bugari', a onie pod Albanija, deka se 'Albanci'. Seto ova ne minuva bez otpor od strana na Makedoncite, kako na kulturno, taka i na voeno pole.

Za vreme na Vtorata svetska vojna Makedoncite vo trite dela na Makedonija krenaa nacionalno vostanie, no samo Makedoncite vo delot okupiran od Srbija uspeaja da dobijat svoi nacionalni prava (iako vo ramkite na nedemokratskiot jugoslovenski komunisti~ki re`im).

Vo 1991 godina, zaedno so raspadot na komunisti~ka Jugoslavija, ovoj del od Makedonija, uspea da se osamostoi kako zasebna dr`ava pod imeto - Republika Makedonija. Taka povtorno e obnovena slavnata drevna makedonska dr`ava, iako samo na del od svojata etni~ka teritorija.

Seto ova zna~i, deka, ednostavno, dosega drugite (porobuva~ite ili onie koi vladeeja so Makedonija) im ja pi{uvaa istorijata na Makedoncite. No, od 1991 godina, pa navamu Makedoncite, za prvpat, se vo sostojba slobodno da ja eksponiraat pred svetskata javnost vistinata za sopstvenite etni~ki koreni i za prvpat se slobodni samite da progovoriat za istoriskata i kulturna veli~ina na svojata zemja (iako rekovme deka i vo ramkite na jugoslovenskiot komunisti~ki re`im Makedoncite u`ivaa nacionalni prava i imaa svoja republika).

Sepak, Makedoncite koi ostanaa da `iveat pod Bugarija i Grcija i denes nemaat nikakvi nacionalni prava i vrz niv i natamu se vr{i `estoka denacionalizacija.

[to se odnesuva do Albanija, iako ovaa dr`ava gi priznava Makedoncite kako poseben narod, sepak taa vo oficijalnite dokumenti go prikriva vistinskiot broj na Makedoncite {to `iveat vo nejzinite granici, so toa {to gi priznava za Makedonci samo Makedoncite koi `iveat vo Mala Prespa, dodeka takvo priznavawe ne im dava na najgolemiot del Makedonci so muslimanska veroispoved koi `iveat vo Golo Brdo i po{iroko vo Albanija, kako i na ostatokot Makedonci so pravoslavna veroispoved koi `iveat vo pogolemite gradski centri vo Albanija.

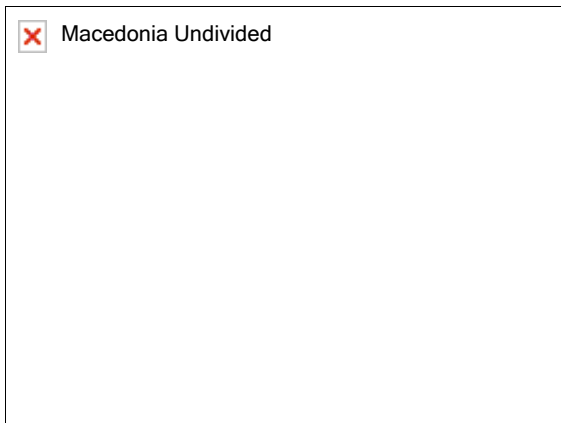
Pod postojan pritisok se nao|aat i Makedoncite koi `iveat vo Gora (spored toa se nare~eni i Goranci), vo Srbija (Kosovo), kade {to poradi nesredenite uslovi, Makedoncite mora da gi krijat svojot nacionalen identitet)

Za site ovie problemi okolu ovaa nekoga{ ogromna, a denes mala, no slavna, zemja, }e progovorime na ovaa veb-stranica, nadevaj}i se deka na svetskata javnost u{te pove}e }e im ja dobl`ime Makedonija i Makedoncite.

[Gore](#)

Kratka istorija na drevna Makedonija

Vo ovoj naslov }e spomneme nakratko ne{to za istorijata na Makedonija od najstarite vremiwa, pa se do krajot na antikata.

Makedonija bila naselena u{te od najranite vremiwa. Najstariot poznat `itel (~ovek) na Balkanskiot Poluostrov e pronajden vo Makedonija. Imeno, vo 1960 godina na Sveta Gora (na makedonskiot poluostrov Halkidik) bil otkrien ~erep (najvarojatno od `ena) za koj se smeta deka pripa|al na neandretalec. ^erepot bil najden vo pe {tera blizu mestoto Petralona, poradi {to bil

nare~en archantropos petraloniensis. Se smeta deka e star duri 270.000 godini. Vo istata pe {tera bile otkrieni naodi od ~ovekovi aktivnosti stari barem polovina milion godini! (Kokkoros and Kanellis: 'Decouverte d'un crane d'homme paleolithique dans la peninsule chalcidique', L'Antropologie 64, 1960).

Vo Makedonija e pronajdeno i najstaroto paleolitsko orudie. Se raboti za primitivna kamena ra~na sekira.

Znaci na organiziran `ivot na teritorijata na dene{na Makedonija se sre}avaat u{te vo postariot neolit. Glavna karakteristika na toa vreme e razvitokot na doma {nata prerabotka, osobeno na grn~arstvoto.

Vo Makedonija e pronajdena i najranata dosega otkriena neolitska naselba. Toa e naselbata otkriena nekolku kilometri severno od Ber. Ovaa naselba e datirana pome|u 6300 do 5300 godina pred Hrista. Ku}ite vo ovaa naselba imale pove}e sobi, a neкои od niv imale i terasi. Vo sekoja ku}a imalo ogni{te, skladi{te za hrana, kako i centralno svetili{te. Vo naselbata bila najdena pretstava na `enska figura, kako i crte`i na `abi, kozi, divi sviwi i bikovi.

Od vremeto na neolitot (5000-4000 pred Hrista) blizu makedonskiot grad Ko`ani bila pronajдена u{te edna neolitska naselba so ku}i, ~ii yidovi bile izma~kani so kal. Tavanite bile potpreni na stolbovi i bile izma~kani so smola. Ve}e vo docniot neolit (4000-2800 pred Hrista) zapadnite i centralnite delovi na Makedonija bile zna~itelno naseleni.

Vo Bronzovata epoha na tloto na ju`na Makedonija e zabele`ana pojavata na lokalnata Armenohori grupa. Vo fazite od @eleznata epoha prodol`uva razvitokot na kulturata, {to dovelo do toa, Makedonija mnogu rano da go do`ivee preminot od protoistoriski vo istoriski period.

Gr~kiot arheolog Andronikos svoje najrani naodi vo Vergina (Kutle{) gi datira od 12 vek pred Hrista. Istoto mislewe go deli i Hamond, koj smeta deka prvot organiziran `ivot vo ovaa naselba poteknuva od 1180 - 1100 godina pred Hrista. (N.G.L. Hammond, History of Macedonia I, Oxford, 1976, str. 385,390,407,409,420).

I najgolemiot starozaveten prorok Mojsie napi{al ne{to {to nesomneno se odnesuva na damne {en organiziran `ivot vo Makedonija (koja, kako {to e poznato, vo Stariot Zavet e ozna~ena so imeto 'Kitim'). Vo svoeto delo 'Broevi' (24:24) Mojsie zapi{al:

'Pomorski narodi se sobiraat od sever. A brodovite od strana na Kitim go pokoruvaat Asur, go pokoruvaat Ever, pa i nego }e go stigne ve~na gibel.'

Spomnuvaweto na 'brodovite od strana na Kitim' mo`e da zna~i deka Mojsie ostavil svedo{tvo za postoewe na Makedonska flota. I nema ni{to ~udno vo seto ova, do kolku ne se znae deka Mojsie ova go napi{al nekade pome|u 15 i 13 vek pred Hrista!

Seto ova zna~i deka mo`eme da ka`eme deka Makedonija imala svoe organizirano domorodno naselenie so dlaboki koreni vo najdale~noto minato.

Sepak, dosega potvrdenite istoriski izvori ni zboruvaat deka prvot identifikuvan vladetel na Makedonija bil makedonskiot kral Perdika. Toj `iveel vo 7 vek pred Hrista. Negovite prethodnici Karan, Koin i Tirima spa|aat vo sferata pome|u istoriskata vistina i predanijata.

Od mala i siroma{na dr`ava, Makedonija, za kratko vreme se vzdignala vo samiot vrv na toga {niot svet. Glavno naselenie vo nea bile Makedoncite, koi denes vo naukata se poznati kako drevni Makedonci. Drevnite Makedonci bile zaseben narod. Tie zboruvale na sopstven makedonski jazik, imale sopstvena kultura i sopstvena religija. Kako narod, drevnite Makedonci bile sozdadeni kako rezultat na slo`enite etnogenetski procesi niz koi pominale prethodno naselenite domorodni plemiwa na teritorijata na Makedonija (podetalno za zasebnosta na drevnite Makedonci vidi vo: [Koi bile drevnite Makedonci?](#) i drugite poglavija).

@ivotot na drevna Makedonija prodol`il preku vladeeweto na kralovite od takanare~eniot 'istoriski period', kako {to se: Aleksandar Prvi, Perdika Vtori, Arhelaj Prvi, Kratej, Orest, Arhelaj Vtori i drugi. Makedonija `ivee kako siroma{na balkanska dr`ava, se dodeka vo 359-ta godina pred Hrista, na makedonskiot prestol ne se ka~il Filip Vtori Makedonski. So stapuvaweto na vlast na Filip Vtori, Makedonija go do`ivuva svojot silen podem i procut. Za kratko vreme, ovoj vladetel gi porazil okolnite narodi, gi izbrkal gr~kite kolonisti od makedonskoto krajbre`je i gi pro{iriral granicite

na Makedonija. Ovie uspesi vo golema mera se dol`ele na faktot {to Filip Vtori ja reorganiziral makedonskata vojska, ustanovuvaj}i ja, na daleku pro~uenata, Makedonska falanga. Ovaa elitna edinica na Makedonskata vojska se sostoela od dobro organizirani i komanduvani redovi na pe{adijci, koi nosele i po sedum metri dolgi kopja i koi taka, nezapirlivo napreduvale, bukvalno pregazuvaj}i gi pred sebe neprijatelskite voeni redovi.

Ovie uspesi na Makedonija ne ja ostavile ramnodu{na toga{na Atina. Poznatiot atinski govornik Demosten, vo svoite govori pred Atiwanite `estoko gi kritikuva Makedoncite, izjavuvaj}i deka tie ne se nikakvi Heleni (Grci), tuku barbari. Poznat e citatot od negovoto delo 'Filipiki' (III), vo koe toj sosema jasno go kvalifikuva Filip Vtori kako ~ovek, koj ne bil nikakov Makedonec. Pritoa Demosten rekol deka Filip: '...ne samo {to ne e Helen, tuku nema ni{to helensko, toj e barbarin od zemjata za koja ni{to dobro ne mo`e da se ka`e, eden nikakov makedonec od zemjata od kade porano ni pristoen rob ne mo`e da se kupi.'

Na toj na~in Atina zastanuva na ~elo na ostanatite gr~ki gradovi-dr`avi, podgotvuvaj}i se za vojna protiv Makedonija i Filip Vtori Makedonski.

Presudnata bitka pomeju Makedoncite i vojskata na obedinetite gr~ki gradovi, se odigrala kaj Heroneja vo 338 godina pred Hrista. Filip Vtori Makedonski nadmo}no gi porazil Grcite i vo ova bitka zaginale nad iljada gr~ki vojnici. Vo nitu edna bitka pred toa nemalo zaginato tolku Grci, pa ova ja prinudilo Atina da mu se predade na Filip Vtori Makedonski. Taka Makedonija stanala gospodar nad pogolemiot del od toga{na Grcija.

No, ambiciite na Filip Vtori bile Makedoncite da prodol`at so vojnata i protiv toga{nata najmo} na dr`ava na svetot - Persija. Me|utoa, tokmu vo ekot na podgotovkite za ova vojnata, Filip Vtori bil ubien vo atentat za vreme na sve~enostite po povod svadbata na negovata }erka Kleopatra.

Za naslednik na Filip Vtori e izbran negoviot sin Aleksandar, koj za kratko vreme }e ja raznese slavata na Makedonija niz celiot svet. Prvite ~ekori {to na voen plan gi prezel mladiot makedonski car bilo smiruvaweto na buntovite {to, protiv makedonskata vlast, gi krenale sosednite narodi: Iliri, Trakijci i Grci. Otkako ja zacvrstil vlasta nad nivnite teritorii, Aleksandar organiziral pohod protiv mo}nata Persija. Teritorijalno toga{ Persija bila za okolu pedeset pati pogolema od Makedonija. Toa bila ogromna dr`ava, koja se protegala na tri kontinenti i koja imala nekolku milioni `iteli Sepak, ova ne go pokolebalo Aleksandar Makedonski da ja napadne. Prvata pogolema makedonsko-persiska bitka se odigrala kaj rekata Granik vo dene{nata Mala Azija, a potoa sleduvale u{te nekolku bitki, od koi najpoznati se bitkite kaj Is i kaj Gavgamela. Po porazite vo ovie bitki, ogromnata Persija bila celosno razbiena i osvoena od Makedoncite. Interesno e toa {to, vo ramkite na Persiskata vojska, protiv Makedoncite se borele i brojni Grci, iako Persija pred toa, so godini vojuvala tokmu protiv Grcite. Gr~kite gradovi, pak, koi toga{ se naojale pod persiska okupacija, `estoko se sprotivstavuvale na obidot na Makedoncite da gi oslobodat od persiska vlast. Drevniot gr~ki istori~ar Arijan (Arrian) pi{uva deka mnozina Grci do posledniot zdiv se borele na stranata na Persija protiv Makedonskata vojska (vidi podetalno vo: Drugi dokazi za razlikite pomeju drevnite Makedonci i drevnite Grci). Interesno e i toa {to, Arijan pi{uva deka vo ramkite na Persiskata vojska, toga{ se borele i Albancite, koi, kako azisko pleme, toga{ `iveele blizu teritorijata na dene{nata Armenija ({to, vpro~em go pi{uva i Strabo).

Po porazite {to Persiskata vojska gi pretrpela od genijalniot makedonski vojskovodec Aleksandar Makedonski, Persiskata imperija se raspadnala i Persija prakti~no stanala sostaven del od Makedonskata imperija. Potoa Aleksandar Makedonski, zaedno so svojata vojska,

stignal do teritorijata na dene{na Indija, kade go porazil indiskiot princ Por, no i nekolku drugi indiski vladeteli. Toga{ Makedonskata imperija, celosno ili delumno, se protegala na teritoriite na dene{nite dr`avi: Makedonija, Grcija, Albanija, Bugarija, Turcija, Izrael, Liban, Irak, Sirija, Egipet, Libija, Iran, Afganistan, Pakistan, Kina, Indija i drugi. Tokmu koga Aleksandar se podgotvuval da ja osvoji cela Indija, so tendencija da prodol`i kon Indokina, makedonskite vojnici, premoreni od dolgogodi{nite vojni, odbile da go sledat svojot car vo pohodot kon dale~niot Istok. Aleksandar Makedonski so te{ko srce se soglasil da se vrati nazad, no po patot kon Makedonija, toj umrel vo Vavilon, najverojatno poradi bolest, vo 323 godina pred Hrista, koga bil na voznost od samo 32 godini. Spored svedo{tvata na drevnite istori~ari, do kolku Aleksandar ne go napu{tel prerano ovoj svet, toj planiral osvojuvawe i na teritoriite na dene{na Arabija, na cela severna Afrika, na Pirinejskiot i na Apeninskiot Poluostrov. Vsu{nost, pove`e istra`uva~i se soglasuvaat so konstatacijata deka krajna cel na Aleksandar Makedonski bila osvojuvawe na celiot svet i me{awe na narodite i kulturite vo edna zaedni~ka svetska dr`ava.

Po smrtta na Aleksandar Makedonski, ogromnata makedonska imperija brgu se raspadnala na nekolku dr`avi, no Makedoncite i natamu ostanale da vladeat so nekoj od ovie dr`avi. Taka, na primer, Makedoncite ostanale da vladeat so Egipet. Imeno, po smrtta na Aleksandar, Egipet se oddelil kako samostojna dr`ava na ~ie ~elo zastanal aleksandroviot general Ptolemej Lagov. Toj ja osnoval makedonskata dinastija Ptolemei, ~ii pripadnici ostanale da vladeat so Egipet u {te re~isi trista godini po smrtta na Aleksandar Makedonski. Ptolemeite Makedonci, koi vladeele so Egipet, dlaboko ja po~ituvale egipetskata kultura, iako mnozina od niv nikoga{ ne go nau~ile egipetskiot jazik. Sepak, Makedonskata dinastija na Egipet mu donela izvesen ekonomski procut, poradi {to i ostanala tolku dolgo da vladee so ovaa zemja. Interesen e obidot na Makedoncite Ptolemei, za menuvawe na etni~kiot sostav na Egipet. Za taa cel, od Makedonija i od teritoriite na dene{na Grcija, vo Egipet bile doseleni okolu eden milion Makedonci i Grci so cel da go izmenat etni~kiot sostav na Egipet. Sepak, ovaa brojka bila premala vo odnos na sedumte milioni Egipjani.

Najpoznata vladetelka na Egipet od makedonskata dinastija Ptolemei e dale~nata pra-vnuka na Aleksandroviot general Ptolemaj Lagov, poznatata egipetska kralica Kleopatra Sedma (69-30 pred Hrista). Ne postoji seriozna svetska istoriska enciklopedija vo koja ne e potencirano makedonskoto etni~ko poteklo na ovaa slavna egipetska kralica.

Dinastii, sostaveni od etni~ki Makedonci, vladeele i so drugi dr`avi od raspadnatata imperija na Aleksandar Makedonski. Taka, na primer, so isto~noto Sredozemje, preku dva i pol veka, ostanala da vladee makedonskata dinastija Selevkidi, dodeka so Pergamskoto kralstvo vladeele Makedoncite Atalidi.

[to se odnesuva do Makedonija, taa, po raspadot na imperijata, ostanala da egzistira kako samostojna dr`ava na Balkanot, ~ij `ivot bil ispolnet so vnatre{ni borbi za osvojuvawe na prestolot. Vo tretiot i vtortiot vek pred Hrista, Makedonija vodela tri `estoki vojni protiv Rimjanite. Posledniot legitimen makedonski car Persej ne uspeal da ja so~uva Makedonija pred naletot na rimskite vojski. Po bitkata kaj Pidna, vo 168 godina pred Hrista, Makedonija celosno potpadnala pod rimska vlast. Po nekolku neuspe{ni obidi za vostanie protiv Rimjanite, drevnata makedonska dr`ava prestanala da postoji.

[Gore](#)

Koi bile drevnite Makedonci?

Drevnite Makedonci se vistinski drevni predci na dne{nata makedonska nacija. Istoriskite podatoci, no i obi~nata logika, jasno uka`uvaat deka drevnite Makedonci celosno ja vnele svojata krv i kultura vo dne{nata makedonska nacija. Drevnite narodi ne is~eznuvale od liceto na zemjata i ne isparuvale vo vozduh (osven dokolku ne postojat podatoci za nivno masovno iseluvawe i sl.). Drevnite narodi vo najgolem del ja vnesuvale svojata krv i kultura vo posovremenite etnikumi {to se pojavuvale na nivnata teritorija. Ova denes e prifateno od re~isi site istoriografii vo svetot. Takov e slu~ajot i so balkanskite istoriografii. Taka, na primer, sovremenata albanska istoriografija tvrdi deka dne{nite Albanci vo najgolema mera se potomci na drevnite Iliri, t.e. na drevniot narod, {to vo minatoto `iveel na teritorijata na dne{na Albanija. Bugarskata istoriografija sosema opravdano gi smeta Trakijcite kako sostaven etno-kulturen segment od dne{nata bugarska nacija. Da potsetime deka Trakijcite bile dreven narod koj glavno `iveel na teritorijata na dne{na Bugarija. I gr~kata istoriografija smeta deka dne{nite Grci se direktni potomci na drevnite Heleni, t.e. na narodot {to vo antikata `iveel na teritorijata na dne{na Grcija (iako }e navedime podatoci deka ne e sosema taka). Spored ova, tokmu drevnite Makedonci se drevnite predci na dne{nata makedonska nacija.

No, poradi izvesni poznati dnevno-politi~ki pri~ini, do ne taka odamna, vo Republika Makedonija (dodeka se naoja{e vo ramkite na Jugoslavija) be{e onevozmo`uvano da se istra`uvaat etno-kulturnite vrski pomeju drevnite Makedonci i dne{nite Makedonci (so iskluk na poedini incidentni slu~avi). Makedonskata i jugoslovenskata oficijalna istoriografija za vreme na komunizmot (a, po inercija, i podocna) isklukivo ja forsira{e teorijata spored koja dne{nite Makedonci se '~isti Sloveni' so 'pratakovina' od zatkarpatските mo~uri {ta.

Vo ovoj naslov }e objasnime koi bile drevnite Makedonci, a potoa }e napravime kratok osvrt kon etno-kulturnoto nasledstvo {to drevnite Makedonci go vnele vo dne{nata makedonska nacija, ~ii pripadnici se nivni direktni potomci. Pa, da po~neme po red.

Vistinata deka drevnite Makedonci ne bile nikakvi Grci denes s# poprifatena vo svetskata nauka, nasproti `estokite napori na gr~kata istoriografija i propaganda da go doka`e sproitivnoto. Vo po{irokata javnost vo svetot e malku poznato deka za prv pat duri vo 19 vek bile sozdadeni poserioznite propagandni artikulacii za navodniot 'gr~ki karakter' na drevnite Makedonci. Najglasni vo ovie tvrdewa bile toga{nite germanski istori~ari.

Poznatiot amerikanski istori~ar d-r Juxin Borza, (Eugene Borza) koj denes se smeta za eden od najgolemite avtoriteti vo svetot vo odnos na istorijata na drevna Makedonija i ~ie ime se sre}ava vo golem broj enciklopedii (vo poglavijata za drevna Makedonija), kako i vo golem broj amerikanski dokumentarni emisii posveteni na ovaa tema, vo svojata izvonedna kniga 'Vo senkite na Olimp - pojavata na Makedoncite' (In the Shadow of Olympus, The Emergence of Macedon, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, ISBN 0-691-05549-1, USA, 1990) - kniga, koja poradi svojata objektivnost vo prezentiraweto na argumentacijata, najtoplo prepora~uvame da ja nabavat site zainteresirani za ovaa tematika - pravi detalen pregled na teoriite vo 19 vek povrzani so etni~koto poteklo na drevnite Makedonci. Toj objasnuva deka vo 19 vek, tokmu germanskite u~eni po~nale poglasno da go propagiraat helenizmot kaj drevnite Makedonci.

D-r Borza smeta deka tie toa go pravele poradi sopstveni potrebi i interesi, kako na primer poradi obedinuvaweto na Germanija i sl. Nim im bil potreben nekoj drevni junak 'obedinitel', na kogo trebalo da se ugledaat nivnite toga{ni politi~ki voda~i. Takov 'obedinitel' tie videle vo liceto na Filip Vtori Makedonski, koj navodno gi 'obedinil' Grcite.

No, d-r Borza (cit. delo, str. 7) pi{uva deka vo ova idili~na slika za Filip Vtori kako 'obeditel na Grcite' germanskite u~eni od 19 vek se sudrile so edna nepremostлива pre~ka. Imeno, tie ne znaele kako da gi objasnat govorite na poznatiot gr~ki (atinski) orator Demosten, vo koi, toj `estoko gi napalal Makedoncite kako okupatori (a ne kako 'obediteli') na gr~kite gradovi-dr`avi, narekuvaj}i gi 'barbari' i 'tirani'. Ve}e ja spomnavme negovata izjava vo koja toj Filip Vtori go kvalifikuval kako 'barbarin' od Makedonija, a daval i drugi vakvi izjavi.

So tekot na vremeto, komparativnite nau~ni istra`uvawa od razni oblasti, s# pove}e po~naa da prilo`uvaat dokazi deka drevnite Makedonci ne bile nikakvi Grci. Taka, dene{nite obidi na gr~kata propaganda da go doka`e sprotivnoto pretstavuvaat samo defanziven recidiv od germanskata propaganda na 19 vek, sekako nadopolnet so dnevno-politi~kite i strate{ki nacionalni gr~ki interesi, kakvo {to e zadr`uvaweto na prigrabeniot krupen del od Makedonija od strana na sovremenata gr~ka dr`ava vo 1913 godina i sl. Za ova denes se svesni site seriozni istra`uva~i na drevna Makedonija vo svetot. Samiot d-r Borza pi{uva:

'Najgolemiot del od drevna Makedonija bil vku~en vo modernata gr~ka dr`ava duri vo 1913 godina i taa bila politi~ki ~uvstvitelna oblast vo relaciite pomelu atinskata vlast na jug so svoite ne-helenski sosedi na sever'. (Borza, str. 6).

Izleguvaweto na povr{ina na podatocite za etni~kata zasebnost na drevnite Makedonci i denes e popre~uvano poradi niza objektivni i subjektivni faktori. Kako prvo, podatocite od drevnite narativni izvori za Makedoncite vo golema mera do na{evo vreme stignale preku zapisite na nivnite neprijатели. Ovoj fakt go priznava i gr~kiot arheolog, prof. Fotis Pecos. Vo svojata statija 'Edno svin~e-pate{estvenik', ovoj gr~ki arheolog, pi{uva:

'Vo 1967 godina zapo~navme so dolgoro~ni iskopuvawa vo Edesa (Voden). Odevme da re{ime seriozni problemi: koi bile drevnite Makedonci? Odgovорот na pra{aweto ne go davaat celosno istoriskite izvori za praistoriskiot period. Makedonski izvori ne se za~uvani. Za Makedoncite imame informacii glavno od neprijatelите na Makedoncite: od Atiwanite, kako Demosten; od Rimjanite, kako Livie, ili od Grcite pod rimska okupacija, kako Polibie. Samo Makedonija, samo makedonskata zemja mo`e da dade vistinska slika za drevna Makedonija, nepristrasno...' (podetalno kaj: Hristo Andonovski: Ju`na Makedonija od drevnite do dene{nite Makedonci, Skopje, 1995 god., str. 19).

I poznatata amerikanska istori~arka d-r Sindija Sindor Slovikovski (Synthia Syndor Slowikowski), vo svojata kniga 'Sportot i kulturata vo drevno-makedonskoto op{testvo', pi{uva sli~no:

'Golem del od podatocite za Makedoncite doa|a od pisатели koi `iveele vo gr~kite gradovi-dr`avi, polisi. @ivotot i istorijata na Makedoncite ~estopati im bile tu|i na Grcite'. (D-r Synthia Syndor Slowikowski, Sport and Culture in the Ancient Macedonian Society, The Pennsylvania State University, 1988, str. 8).

Sli~no pi{oval i poznatiot francuski nau~nik Viktor Berar (1864-1931). Vo izdaniето 'La Revue de Paris', toj napi{al:

'Do ne taka odamna Francija ne gi poznavae Makedoncite. Tie za nas bea Trakijci, Peoni, Sklavini, div ili re~isi mitski narod, koj `ivee na dnoto od, za nas, nepoznatata zemja. Nie ne gi poznavavme i gi omalova`uvavme zatoa {to vsu{nost za niv doznavaavme od zlobnite bele{ki

na starite i na sega{nite Grci.' (Podetalno kaj: T. L. Pore~ki: 'Istina o Makedoniji kroz dokumentaciju', Belgrad, 1992, str. 62).

U{te podeciden e d-r Borza, koj vo vrska so ova pi{uva:

'...Makedonskata istorija gi predizvika onie koi sakaa da doznaat kako ovoj narod uspea da dostigne tolkava istoriska golemina. Za nesre}a, na drevnite Makedonci im nedostasuva{e nekoj kako Polibie koj gi rasvetli instituciite {to podocna gi napravija Rimjanite slavni. Onie {to gi spomnuvale makedonskite obi~ai ili im bile neprijатели na Makedoncite, ili bile podocne`ni biografii na Filip, ili pak bile diletantski sobira~i na glasini i egzotika. Sekoj obid da se rekonstruira vnatre{nata istorija na Makedoncite so pomo{ na vakvi fragmenti e krajno te`ok.' (E. Borza, In the Shadow of Olympus, The Emergence of Macedon..., str. 232).

Od druga strana ni sovremenite arheolo{ki iskopuvawa vo dene{niot del na Makedonija pod Grcija ne se otidene kojznae kolku daleku, a da ne zboruvame za verojatniot subjektivizam vo prezentiraweto na arheolo{kite naodi od strana na gr~kata dr`ava pred svetot.

D-r Slovikovski vo svojot spomenat trud ja potencira nezadovolitelната aktivnost na gr~kite arheolozi na tloto na Makedonija pod Grcija, pa veli:

'S# do pred desetina godini arheologijata vo severna Grcija (Makedonija) be{e ignorirana za smetka na plodonosnite naodi vo takvite oblasti kako {to e Atina'. (Isto, str. 8).

I d-r Borza (str. 12) pi{uva deka za iskopinite od drevna Makedonija se doznava glavno preku godi{nite izve{tai na gr~kiot arheolo{ki servis i od ponekoi stranski spisanija.

Sepak, i pokraj site ovie momenti, denes ima pronajдено dovolno dokazi za samobitnosta na drevnite Makedonci. Vo slednite naslovi }e izneseme neкои od ovie dokazi.

[Gore](#)

Za posebnosta na drevno-makedonskiot jazik

Za drevnite Makedonci se znae deka zboruvale na sopstven makedonski jazik. Za ovoj fakt postojat pove}e svedo{tva od drevnite istori~ari. Ovde }e spomneme samo neкои od niv.

Drevniot gr~ki istori~ar Plutarh (Plutarch), opi{uvaj}i edna raspravija pome|u Aleksandar Makedonski i eden negov prijatelj, vo svojata biografija za Aleksandar Makedonski vo 53-ta glava, zapi{al deka Aleksandar: 'skoknal na noze i po~nal na makedonski da gi dovikuva svoite {titonosci.'

Plutarh i na drugi mesta pi{uval za makedonskiot jazik. Taka, na primer, vo biografijata za Marko Antonie (Marc Anthony), toj pi{uva deka pripadnicite na dinastijata na Makedoncite Ptolemei (naslednici na aleksandroviot general Ptolemej, koj podocna ostanal da vladee so Egipet) zboruvale na makedonski jazik, iako neкои od niv go zapostavuvale ovoj jazik za da mo`at da se razberat so svoite ne-makedonski podanici vo Egipet. (Ovoj citat od Plutarh vidi go vo: Najpoznati etni~ki Makedonci, koi ostavile svoj pridones vo svetskata istorija).

Deka drevnite Makedonci zboruvale na zaseben makedonski jazik svedo~i i latinskiot istori~ar

Kvintij Kurtij Ruf(Quintus Curtius Rufus).

Poznata e slu~kata koga bilo sudeweto na Makedonecot Filota (Philotas), koj podgotvuval zagovor za ubistvo na Aleksandar Makedonski (Q.C.Rufus, 'De Rebus Gestis Alexandri Macedonis', VI, 10). Zagovorot bil otkrien i Filota (Philotas) bil javno ispra{ uvan li~no od strana na Aleksandar.

Kvintij Kurtij Ruf (Quintus Curtius Rufus), opi{ uvaj}i ja ovaa slu~ka, sosema jasno zapi{ al deka Makedoncite zboruvale na zaseben jazik. Toj duri citira i izjava na samiot Aleksandar Makedonski, vo koja, toj obrnuvaj}i im se na Makedoncite vo prvo lice mno`ina, go spomenuva (citata): 'maj~iniot' i 'na{iot jazik'. Aleksandar mu se obrnal na Filota so zborovite:

'Sega tebe }e ti sudat Makedoncite. Te pra{ uvam: dali }e im se obrati{ na maj~iniot jazik?'

Filota odgovoril odre~no, so obrazlo`enie deka, osven Makedonci, imalo prisutni i pripadnici od drugi narodi. Na toa, Aleksandar im rekol na prisutnite Makedonci:

'Eve, gledate li? Do tamu li do{ ol Filota, ta da se gnasi od maj~iniot jazik?...No, neka zboruva kako {to saka, a vie spomnete si deka toj podednakvo se otujil i od na{ite obi~ai i od na{iot jazik.' (Quintus Curtius Rufus: Istorija na Aleksandar Makedonski, vo prevod na d-r Qubinka Basotova, Patrija, Skopje, 1998, str. 272).

No, Filota ne ostanal ramnodu{ en na ovie obvinuwawa, pa vo svojot odgovor, rekol:

'Mene mi se prefra {to odbivam da zboruvam na maj~iniot jazik i deka sum se grozel od obi~aite na Makedoncite. Zna~i taka jas mu se zakanuvam na kralstvoto, {to go preziram? No, u{te porano, onoj rodniot jazik, be{e napu{ten vo op{teweto so drugite narodi, pa taka i pobednicite i pobedenite treba{e da u~at eden tu|, stranski jazik.' (Isto, str. 274).

Sepak, vo obvinuwawata protiv Filota se vme{ al vojskovodecot Bolon (Bollon), koj, me|u drugoto, go obvinil Filota deka (citata): '...iako bil Makedonec, ne se sramuval, preku preveduva~, da gi islu{ uva lu|eto {to zboruvale na negoviot roden jazik'. (Isto, str. 276).

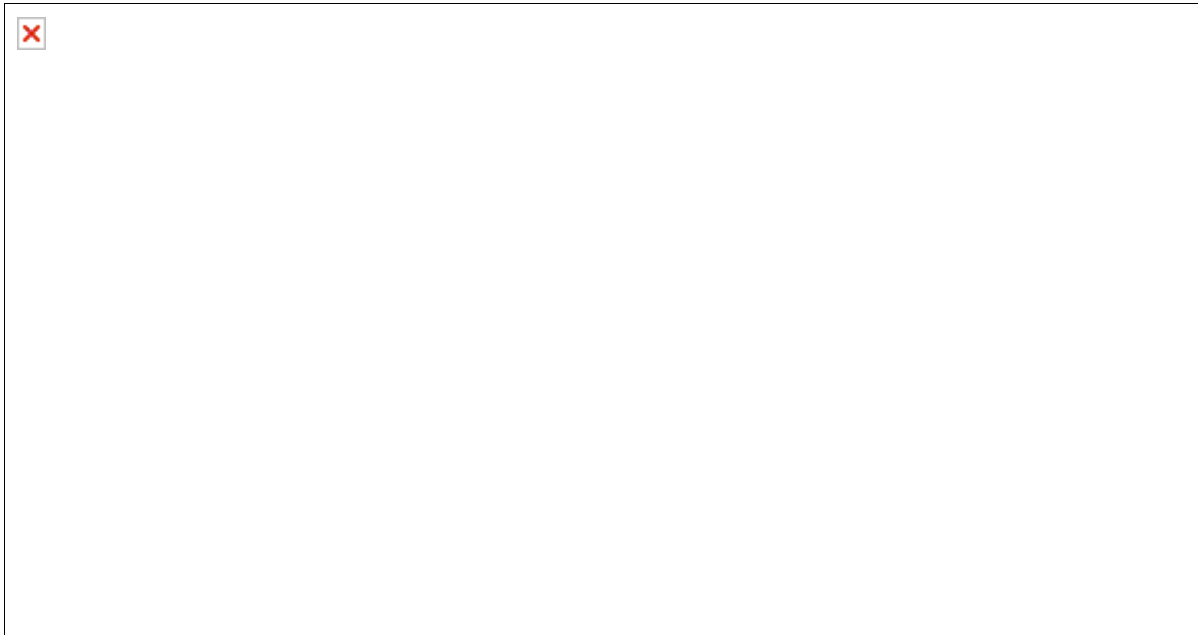
I ovaa slu~ka e tolku jasna vo odnos na postoweto na zasebniot makedonski jazik, {to nikakov komentar ne e potreben. Isto taka, od ovoj opis, gledame deka, del od Makedoncite, poradi prakti~ni pri~ini (pogolema mo`nost za op{tewe so drugite narodi i sl.) go koristele i tu|iot gr~ki jazik (koj ovde e opi{an kako 'tu|, stranski jazik'), iako me|u sebe i natamu si zboruvale na maj~iniot makedonski jazik.

	<p>Deka drevniot makedonski jazik bil sosema razli~en od gr~kiot }e spomneme u{te edno drevno svedo{tvo. Se raboti za eden pronajden fragment od papirus, za koj se smetalo deka pretstavuva del od izgubenoto delo pod naslov 'Istorija na naslednicite' ("History of the successors") od drevniot gr~ki istori~ar Arijan (Arrian). Na ovoj fragment od papirus (PSI XII.1284), spomnata e edna epizoda od drevno-makedonskata istorija vo koja povtorno jasno e potencirana zasebnosta na makedonskiot jazik. Ovde ~itame deka sekretarot na Filip i na Aleksandar Makedonski, po ime Evmen (citata): '...ispratil napred eden ~ovek, po ime Ksenie, koj zboruval makedonski...'</p>
---	--

"...sending forth a man called Xennias who was Macedonian in speech)"... za da pregovara so Makedonskata vojska na Neoptolomej. Ovoj nastan se slu~il okolu 321 godina pred Hrista. Vsu {nost originalniot zbor so koj Arijan (Arrian) go opi{al Ksenie (Xennias) bil zborot: 'Makedonisti'. Interesno e {to ist vakov termin postoji i vo dene{niot makedonski jazik (iako mo`ebi so malku poinakvo zna~ewe).

Pi{uvaj}i za ovoj dokument, poznatiot amerikanski istori~ar d-r Borza pi{uva deka neкои progr~ki avtori (kako na primer: Lidel, Skot i Xons vo nivniot Gr~ko-angliski re~nik Liddell-Scott-Jones in their "A Greek-English Lexicon") se obidele ovoj termin da go prevedat kako '~ovek koj zboruval na makedonski na~in' (style of speaking) (otprilika ne{to kako 'lakonskiot' na~in na zboruvawe i sl.). No, d-r Borza opravdano go kritikuva vakviot nivni stav i e deciden vo vrska so tolkuvaweto na ovoj termin, pa veli:

'Kontekstot na scenata opi{ana vo ovoj fragment od papirus n# naveduva da veruvame deka ova zna~elo ne{to pove}e otkolku 'na~in na zboruvawe': Ksenie, koj zboruval makedonski, bil ispratzen od Evmen za da pregovara so komandantot na makedonskite edinici. Vakvata misija barala odli~no vladeewe na jazikot, kakvo {to o~igledno im nedostasovalo na obi~nite Grci. Evmen, koj im bil sekretar i na Filip i na Aleksandar dobro gi znael ovie raboti. (Borza, str. 92).

Makedonskata imperija od vremeto na Aleksandar Veliki Makedonski I navistina d-r Borza ova odli~no go objasnuva. Nema nikakva logika ni da se pretpostavi deka Evmen vo takva seriozna misija bi ispratil ~ovek koj znael nekakov poseben 'na~in na zboruvawe' (style of speaking). Nese seriozno e i da se pomisli takvo ne{to. Naprotiv, toj ispratil ~ovek koj go znael makedonskiot jazik za da mo`e da pregovara so Makedoncite vo taa seriozna situacija, a ne da si igra majtap so niv i da im se obra}a so nekakov 'poseben na~in na zboruvawe' (special style of speaking).

Deka makedonskiot jazik bil razli~en od gr~kiot pi{uvaat i mnogu podocne`ni i sovremeni avtori, sekako povikuvaj}i se na relevantni dokazi, od koi neкои ve}e prezentiravme. Duri i vo 'Istorijata na Grcija', od avtorot Xorx Gerot, objavena vo London vo sredinata na 19 vek, pi{uva deka makedonskiot jazik bil razli~en od gr~kiot. Ovde ~itame:

'Makedonskiot jazik bil razli~en od ilirski, od trakiski, a po s# izgleda i od pajonski. Toj isto taka bil razli~en i od gr~ki...' (History of Greece by George Gerote, Vol.II, third edition, London, John Murray, Albemarle Street, 1851, del 2, str. 14 i 15).

Sovremeniot prou~uva~ na drevna Makedonija Artur Vajgal (Arthur Weigall) vo vrska so zasebnosta na drevno-makedonskiot jazik, pi{uva:

'Grcite ... ne mo`ele da go razberat makedonskiot jazik, koj nemal re~isi nikakva sli~nost so nivniot, a nemalo ni literatura od koja bi mo`el da se prou~uva.' (Artur Vajgal: Aleksandar Makedonski, Skopje, 1992, str. 24).

Vajgal duri pi{uva i deka mnozina Makedonci ne znaele nitu eden edinstven zbor od gr~kiot jazik. Taka, na primer, koga pi{uva za smrtta na Filip Vtori Makedonski, Vajgal, povtorno ja potencira zasebnosta na makedonskiot jazik i sosema jasno pi{uva deka mnozina Makedonci ne znaele nitu zbor od gr~kiot jazik. Ocenuvaj}i ja ulogata na Filip Vtori (cit. delo, str. 128), Vajgal pi{uva:

'Negovata golema zada~a da izgradi makedonska nacija, da gi prisili gr~kite dr`avi da dejstvuvaat ednoglasno so nea, kako i meju sebe, i da doka`uva deka Makedoncite se Heleni, iako duri mnogumina od niv ne znaele da zboruvaat gr~ki, bila izvr{ena'.

Vajgal (cit. delo, str. 267) povtorno pi{uva vo vrska so poznavaweto na gr~kiot jazik od strana na Makedoncite. Ovde ~itame:

'Aleksandar, duri i na vrvot na svojata mo} nikoga{ ne mo`el mlade{ki da ne i se voshituva na atinskata intelektualnost, i da se oslobodi od neprijatnoto ~uvstvo deka negovite voinstveni Makedonci, od koi mnogumina ne znaele duri nitu eden edinstven gr~ki zbor, ne se spored gr~kiot standard za kulturata.'

[to se odnesuva do ve}e spomnatoto ispra{uvawe na Makedonecot Filota (Philotas), Vajgal (cit. delo, str. 314) istoto vaka go opi{uva:

'Aleksandar povtorno pobaral od nego da zboruva i go pra{al dali }e im zboruva na lu|eto na gr~ki ili na makedonski'.

Ima u{te mnogu drugi svetski poznati avtoriteti koi pi{uvaat za zasebnosta na makedonskiot jazik, na koi, vo interes na prostorot, }e se zadr`ime vo nekoja druga prilika.

Inaku, fakt e deka vladea~kite krugovi vo drevna Makedonija vo određen period na svojot razvitok go prifatile gr~kiot literaturni jazik. Dene{nite gr~ki istori~ari i propagandisti go koristat ovoj podatok za svoite celi. Tie potenciraat deka na Makedonskiot kralski dvor vo ~etvrtiot vek pred Hrista se pi{uvalo na gr~ki i ova tie go nudat kako 'dokaz' deka Makedoncite navodno bile 'Grci'.

Taka, na primer, vo prvoto izdanie so natpisi od regionite vo gorna Makedonija, podgotveno od gr~kite istori~ari Rizakis i Taracoglu (Rizakis and Touratsoglou), predadani se 225 natpisi od teritorijata na Makedonija pod Grcija. Re~isi site ovie 225 natpisi bile napi{ani na gr~ki (Borza, cit. delo, 93).

No, vakvoto tolkuvawe na gr~kite istori~ari ne mo`e da bide nikakov dokaz deka drevnite

Makedonci bile Grci. Toa {to vladea~kite krugovi vo drevna Makedonija vo odreden period go prifatile gr~kiot literaturnen jazik kako pismen jazik na svojot dvor apsolutno ne zna~i deka Makedoncite bile Grci. Eve zo{to.

Kako prvo, so toga{niot literaturnen gr~ki jazik se slu`ele i drugi narodi. Za da go objasname ova malku }e se oddale~ime od temava za da napravime eden komparativen pregled so dene{nava sostojba. Najnapred }e potencirame deka golemoto mnozinstvo od dene{nive generacii potsvesno go zemaat literaturniot jazik kako 'dokaz' za etni~kata pripadnost na poedinci vo minatoto. Zo{to e toa taka? Odgovorot e ednostaven. Denes (re~isi vo celiot civiliziran svet) najgolemiot del lu}e se pismeni. Pritoa pogolem del od narodite (barem vo Evropa) si pi{uvaat na svojot sopstven literaturnen jazik. Grcite pi{uvaat na gr~ki, Srbite pi{uvaat na srpski, Hrvatite na hrvatski, Bugarite na bugarski, Albancite na albanski, Makedoncite na makedonski, Romancite na romanski i taka natamu. Poradi toa kaj mnozina na{i sovremenici vo potsvesta e sozdadeno eden vid 'pravilo', spored koe, {tom denes sekoj narod si pi{uva na sopstveni literaturnen jazik, sigurno deka taka bilo i vo minatoto, t.e. taka bilo 'otsekoga}'. No, ako se razmisli podobro i ako se napravi obid da se sfati realnosta vo minatoto, }e se vidi deka ova 'pravilo' toga{ voop{to ne va`elo! Za vremeto za koe zboruvame vo celiot svet imalo samo nekolku literaturni jazici. Zna~i, sekoj {to }e sakal da pi{uva bil prinuduvan dobro da se poma~i da nau~i nekoj od ovie jazici. Ova fakti~ki zna~i deka odvaj dali imalo po nekoj pismen ~ovek vo tie vremiwa. Taka, na primer, pripadnici od razni narodi: Grci, Makedonci, Trakijci, Evrei, Iliri, pa duri i Rimjani vo odreden period na antikata pi{uvale na starogr~kiot jazik, no toa nikako ne zna~i deka tie bile Grci.

Za da go sfatat ova podobro dene{nive generacii, }e go spomnene primerot so Nigerija (koj va`i i za drugi afrikanski dr`avi). Imeno, vo ova zemja `iveat golem broj narodi, koi si imaat sopstveni jazici i koi voop{to ne se razbiraat pome|u sebe. Najbrojni se narodite: Hausa, Jorubo i Ibo. Nitu eden od niv nema svoj literaturnen jazik, tuku site `iteli na Nigerija denes pi{uvaat na angliski. Zna~i pripadnikot na narodot Hausa, doma si zboruva na svojot jazik, no koga saka da napi{e ne{to ili koga saka da komunicira so svojot sograjanin od narodot Jorubo, toj se koristi so angliskiot govoren i literaturnen jazik. E, sega da si zamislime deka po nekoja, ne daj Bo`e, op{to~ove~ka katastrofa, po nekolku iljadi godini, }e bidat otkrieni pismeni dokumenti od dene{nata dr`ava Nigerija kako edinstveni pi{ani spomenici od ova dr`ava. [to }e vidat idnite arheolozi i istra`uva~i? Sekoj od ovie nigeriski dokumenti }e bide napi{an na - angliski! No, dali toa zna~i deka idnite arheolozi treba da zaklu~at deka vo Nigerija vo 20 i 21 vek `iveele Angli~ani, samo zatoa {to vo ovie vekovi vo ova zemja oficijalen literaturnen jazik bil angliskiot? Sekako deka ne, iako e mo`no da ima i takvi zaklu~oci. Potpolno e ista sostojbata i so koristeweto na gr~kiot jazik vo antikata, t.e. so za~uvanite pismeni spomenici na ovoj jazik, {to gi prou~uvaat dene{nite istra`uva~i. Toa {to ovie dela bile napi{ani na ovoj jazik voop{to ne zna~i deka site nivni avtori bile Grci, isto kako {to ni dene{nite Nigerijci ne se Angli~ani samo zatoa {to pi{uvaat na angliski. Denes postojat i drugi brojni narodi koi pi{uvaat (pa duri i zboruvaat) na tuji jazici (Ircite, brojni narodi od Ju`na Amerika, od Afrika i t.n.).

Kako narod {to go koristel gr~kiot literaturnen jazik vo antikata rekovme deka bile i Trakijcite. Vo 1986 godina vo severoisto~na Bugarija bile najdeni 165 trakiski srebreni sadovi, koi poteknuvale od 5 vek pred Hrista. Nekoi od niv bie napi{ani so gr~ko pismo. Komentiraj{i go ovoj primer vo kontekst na ona za {to zboruvame, d-r Borza pi{uva:

'[esnaeset od ovie sadovi bile ispi{ani so trakiski li~ni imiwa i imiwa na mesta na gr~ki. Kako {to znaeme Trakijcite ne bile Grci i nivniot jazik, koj prodol`il da egzistira i vo rimsko vreme, nikoga{ ne se pojavil vo pismena forma... Mo`eme da se povikame i na odamna poznatite

moneti od trakiskite plemiwa od pettiot vek pred Hrista, na koi imiwata na nivnite kralewi i nivnite tituli isto taka se napi{ani na gr~ki. Zna~i, rabotata e jasna: upotrebata na gr~kiot jazik, kako forma na pi{ana ekspresija, ne pretstavuva dokaz za etni~kata pripadnost i za kulturata.' (Borza, str. 94).

So gr~kiot literaturni jazik se slu`ele i Ilirite (History of Greece by George Grote, Vol. II, third edition, London, John Murray, Albemarle Street, 1851, del 2, str. 10), a gr~koto pismo go koristele duri i turko-mongolskite Bugari po nivnoto doajawe na Balkanot vo 7 vek.

Spored toa se postavuva pra{aweto: zo{to gr~kata istoriografija i propaganda edinstveno za Makedoncite tvrdi deka bile 'Grci', a istoto ne go tvrdi i za Ilirite, Trakijcite, Bugarite, Rimjanite, kako i za site ostanati narodi koi vo određen period se slu`ele so gr~kiot literaturni jazik?

[to se odnesuva do koristeweto na gr~kiot literaturni jazik na Makedonskiot kralski dvor, se znae deka toa bilo prifateno vo određen period od razvitokot na makedonskata dr`ava, a ne deka taka bilo 'otsekoga{'. Vo prilog na ova }e potencirame deka ne postoji nitu eden natpis na gr~ki jazik na teritorijata na cela Makedonija {to datira od pettiot vek pred Hrista, t.e. od vremeto pred delumnoto prifa}awe na gr~kata kultura vo Makedonija. Znaeme deka stari natpisi na gr~ki jazik se pronajdeni mnogu poodamna od 5 vek pred Hrista na teritorijata na dene{na Grcija (pa duri i vo Trakija), no takvi natpisi vo Makedonija - nema! Kako dokaz za ova }e spomeneme svedo{tva od gr~ki i stranski izvori.

Gr~kiot profesor Pecas (Petsas), vo svojata spomenata statija 'Edno svin~e pate{estvenik', pi{uva deka ne e pronajden nitu eden gr~ki natpis od raniot dreven period vo Makedonija.

Istoto go pi{uva i poznatiot gr~ki arheolog Andronikos, koj veli:

'Mnogu sum nesre}en {to vo Vergina ne pronajdov nikakov natpis od pettiot vek'.

I poznatiot gr~ki univerzitetski profesor Daskalakis se `ali deka, onie stranski nau~nici, koi tvrdele deka drevnite Makedonci ne bile Grci, toa go tvrdele poradi pove}e pri~ini, od koi ednata bila tokmu nepostoeweto na stari gr~ki natpisi vo Makedonija. Pritoa profesor Daskalakis pi{uva:

'Vo Makedonija i pokraj tolkute iskopuvawa do denes ne se najdeni natpisi na gr~ki jazik od toj period'. (Podetalno za ovie izjavi kaj: Hristo Andonovski: Ju`na Makedonija od drevnite do dene{nite Makedonci, Skopje, 1995 god).

Zna~i duri i oficijalnata gr~ka istoriografija priznava deka vo Makedonija ne postoele natpisi na gr~ki jazik od postariot period.

Sli~no pi{uva i vo poznatata op{ta CD Grolier enciklopedija (CD Grolier electronic publishing, inc. Mindscape, Inc. 1995, Novato, CA 94945, naslov 'Greek language'). Ovde starogr~kiot jazik ne e spomnat duri ni kako govoren jazik vo Makedonija! Ovde ~itame:

'Drevniot gr~ki jazik bil govoren jazik vo Grcija, na Krit, vo delovi od isto~niot Mediteran i vo zapadna i severna Anadolija, na Sicilija i vo ju`na Italija, na severniot breg na Crno More i delumno na severnoafrikanskiot i francuskiot breg'.

Zna~i, Makedonija voop{to ne e spomnata kako podra~je na koe se govorel drevniot gr~ki jazik. Ne dr`i zabele{kata deka avtorot, koga ja spomenuva dene{na Grcija, avtomatski vo nea go vklu~il i egejskiot del od Makedonija, zatoa {to gledame deka ovde i Krit e spomnat oddelno od Grcija, iako toj denes e sostaven del od nea! Inaku, avtor na ovoj tekst e Margaret Aleksiu (Margaret Alexiou), koja ovde se povikuvaa na pogolem broj dela od eminentni stranski i gr~ki avtori (~ij podolg spisok go naveduva na krajot od tekstot).

I d-r Borza pi{uva deka dene{nite gr~ki istori~ari pred svetskata javnost gi forsiraat isklu~ivo natpisite na gr~ki jazik od Makedonija, koi poteknuvaat glavno od 4 vek pred Hrista, t.e. od vremeto koga makedonskite vladeteli ve}e dozvolile prifa}awe na del od gr~kata kultura vo svojata dr`ava. Komentiraj}i go spomenatoto izdanie so gr~ki natpisi od Makedonija, podgotveno od Rizakis i Taracoglu (Rizakis and Touratsoglou), d-r Borza pi{uva:

'Re~isi site od 225 natpisi se na gr~ki, no tie doajaat od helenisti~kiot i od rimski period, vo koi standardniot gr~ki jazik bil vo upotreba za vakvi formalni nameni. Vo ovoj korpus nema objaveno avtenti~en materijal od poraniot period'. (Borza, str. 93).

Indirektna potvrda za vakvata vistina imame i vo spomenatata 'Istorija na Grcija', kade se spomnati granicite vo koi `iveele drevnite Grci. Ovde ~itame deka nitu Epircite ne bile Grci, a kamo li Makedoncite:

'Teritorijata {to & pripa}ala na Elada (ili prodol`enata Helada, ako gi upotrebime zborovite na Skilaks i Dikarhus) se smeta deka po~nuvala od gradot i od Ambarkiski zaliv. Ottamu na sever do Akrokerauskoto ispaknuvawe le`i zemjata koja Grcite ja vikaat Epir i koja e naselena so Haoncite, Molosijanite i Tesprotijanite, koi se determinirani kako Epirci i za koi se smeta deka ne pripa}ale kon gr~kata celina.'

Poradi seto ova, se postavuva pra{aweto: kako e mo`no Makedonija otsekoga{ da bila zemja so 'gr~ka kultura', do kolku se znae deka vo nea ne se pronajdeni nikakvi natpisi na gr~ki jazik od vremeto koga taa egzistirala bez pobliski i pomasovni kulturni vrski so toga{nite gr~ki gradovi, a istovremeno takvi natpisi se pronajdeni niz cela dene{na Grcija? Kako e mo`no Makedonija otsekoga{ da bila 'gr~ka zemja', koga se znae deka vo Makedonija toga{ voop{to ne se ni zboruval gr~kiot jazik (posebno ne me}u {irokite narodni masi)? Navistina na ovie pra{awa gr~kata nauka i propaganda ne mo`at da dadat odgovor pred svetskata javnost.

Ovde treba da se potencira deka ni drevното gr~ko pismo voop{to ne e avtenti~no gr~ko. Se smeta deka toa bilo pozajmeno od Fenikijcite. Dekaa ovoj podatok e poznat vo svetskata javnost pak }e prezentirame kako ilustracija izvadok od CD enciklopedijata Enkarta (naslov Europe), kade vo vrska so potekloto na gr~koto pismo pi{uva:

'Grcite go prezele pismoto od Fenikijcite na koe mu dodale vokali'.

Me}utoa, vo ponovo vreme i vo Makedonija se otkrieni grafemi, za koi se pretpostavuva deka duri bile i postari od fenikiskite i za koi postoji verojatnost deka mo`ebi bile prifateni od Grcite vo sozdavaweto na nivното pismo. Ostanuvame otvoreni za site idni soznanija vo vrska so ova.

Treba da se ima predvid u{te eden mnogu va`en moment koga se zboruva za koristeweto na gr~kiot literaturni jazik od strana na drevnite Makedonci. Ovoj moment mo`ebi e klu~en vo potvrduvaweto na vistinata deka ne mo`e da se tvrdi deka drevnite Makedonci bile 'Grci' samo zatoa {to del od niv pi{uvale na gr~ki. Se raboti za sledното. To~no e deka vo Makedonija se

najdeni razni ispisi i natpisi na gr~ki jazik, no vo najgolemiot del od niv se zabele`ani brojni gre{ki vo pravopisot.

Od brojnite primeri za ova }e spomneme samo nekolku.

Neodamna e otkriena posmrtna maska na kralot Dropion (koj poteknuval od severno-makedonskoto pleme Pajonci). Okolu likot ima napi{ano kratok tekst. Ovoj tekst, iako so dr`i samo osum zborovi i dve kratenki so po edna bukva, vo nego se napraveni se duri devet pravopisni gre{ki (nesoodvetno upotrebeni i izostaveni bukvi). Interesno e toa {to vo imeto Dropion (namesto so dve bukvi omega, kako {to treba da e napi{ano pravilno na gr~ki), napi{ano e so bukvite 'o'. (Ivan Mikul~i}, Viktorija Sokolovska 'Ikona na kralot Dropion' vo 'Macedonia acta arheologica', br. 11, 1987-1989, Skopje, 1990, str. 103 -104).

Gre{ki vo tekstot se otkrieni i na nadgrobnata mermerna stela od 2 ili 3 vek po Hriosta (vremeto na rimskata okupacija), koja bila podignata od ~etiri~leno semejstvo vo ~est na svoeto po~inato dete Filip. Iako epitafot e napi{an na gr~ki i ovde se zabele`ani gre{ki vo pravopisot. Vakvi gre{ki se otkrieni i na stelite vo Bitolsko, Kavadare~eko i drugi mesta vo Makedonija. (Apostol Jeramit~iev: 'Novootkrieni spomenici od selo Brailovo Prilepsko' vo: Zbornik 1959-1960, 'Recueil des Travaux', izdanie na arheolo{kiot muzej - Skopje, 1961 godina, str. 47).

Se postavuva pra{aweto: zo{to drevnite Makedonci pravele tolku gre{ki vo pi{uvaweto na gr~ki? Neli e toa u{te eden silen dokaz za nivnoto negr~ko poteklo? Duri i denes lu]eto koi pi{uvaat na jazik {to ne im e maj~in obi~no pravat pomali ili pogolemi pravopisni gre{ki, t.e. ne pi{uvaat taka kako {to bi pi{uvale onie na koi doti~niot literaturni jazik im e maj~in.

Vo vrska so drevno-makedonskiot jazik i kultura voop{to, treba da se znae i deka brojni literaturni dela od drevnite Makedonci bile uni{teni od rimskite okupatori na Makedonija. Rimjanite surovo se odnesuvale kon Makedoncite i nivnata kultura, pri {to uni{tile mnogu dela od istata. Edinstveno ostanale svedo{tvata za ovie dela. Taka, na primer, Stefan Vizant (Stephan of Byzantium) [to se odnesuva spomenuva deka postoele brojni hroniki zapi{ani od drevnite Makedonci, kako i dve obemni istorii na Makedonija napi{ani od strana na dvajca toga{ni makedonski istori~ari, a postoele i obemni pate{estvija i drugi zapisi. Ponatamu, gr~kiot istori~ar Diodor Sicilijanecot (Diodorus of Sicily) [to se odnesuva spomenuva brojni pisma {to makedonskite vojnici za vreme na svojot pohod vo Azija im gi ispra}ale na svoite rodnini vo Makedonija. Ima svedo{tva i za postoeve na drugi pi{ani dela od Makedoncite, koi denes ne se za~uvani.

No, da se vratime na drevno-makedonskiot jazik. Kakov bil ovoj jazik?

Od originalniot drevno-makedonski jazik zasega se smeta deka se za~uvani samo nekolku desetici zborovi. Od niv ne mo`e celosno da se zaklu~i kakov jazik bil toa. Fakt e deka pogolemiot del od ovie zborovi se razli~ni od toga{nite gr~ki, iako ima i sli~ni na niv. Za zborovite od drevno-makedonskiot jazik koi se sli~ni so gr~kite zborovi se smeta deka i navistina bile prifateni od ovoj jazik.

Za pozajmicite od gr~kiot jazik vo drevno-makedonskiot dosega imaat pi{uvano pove}e avtori. Vpro~em, vakva pojava imalo (i ima) vo re~isi site jazici na svetot. I denes vo makedonskiot jazik prifa}ame stranski termini za koi glavno nemame svoi analogii. Vo dene{niot makedonski jazik vakvi zborovi, na primer, se: antena, satelit, mobilni telefon, hard-disk i drugi. I denes

vakvite stranski zborovi gi prilagoduваме spored sopstveniot fonetski sistem. Toa treba da se ima predvid i koga se analizira drevno-makedonskiot jazik. Ne mo`e za karakterot na ovoj jazik da se sudi samo preku pozajmicite od gr~kiot jazik (kako {to toa go pravat neкои gr~ki i progr~ki nastroeni istra`uva~i), isto kako {to ne mo`e da se sudi za avtenti~nosta i za karakterot na nitu eden sovremen jazik samo vrz osnova na pozajmicite {to istiot gi ima prifateno od drug jazik.

Ona {to, pak, e mnogu interesno e faktot {to izvesen broj od originalnite drevno-makedonski zborovi, spored svojata etimologija i izgovor, potsetuvaat na soodvetnite dene{ni makedonski (no i na drugi 'slovenski') zborovi.

[Gore](#)

Religijata i obi~aite na drevnite Makedonci

Drevnite Makedonci si imale i sopstvena religija. Tie veruvale vo bo`estvata so indo-evropsko poteklo, kako {to se: Zevs, Posejdon, Apolon i drugi, koi od nivna strana bile slaveni na specifi~en na~in razli~en od na~inot na slavewe kaj sosednite narodi.

No, zarem ovie bo`estva ne bile gr~ki? A, ako bile gr~ki, zarem toa ne zna~i deka i drevnite Makedonci bile Grci? Za da odgovorime na ovie pra{awa treba da potencirame deka takanare~enata 'starogr~ka mitologija i religija' voop{to ne bila avtenti~na gr~ka. Imeno, sekoj {to saka podetalno da ja prou~uva ovaa mitologija }e dojde do soznanie deka mnogu elementi na nea bile prezemeni od postarite kulturi.

Vo minatoto (18 vek) se smetalo deka starata gr~ka religija, t.e. mitologija e avtohtona gr~ka, no toga{ bile obelodeneti podatoci deka Grcite svojata religija vo golema mera ja prezele od drugi postari narodi. Dekaa, za ova denes se znae vo serioznata svetskata javnost, povtorno }e prilo`ime citat od spomenatata Grolier op{ta CD enciklopedija, kade za najgolemiot broj elementi od gr~kata religija i mitologija sosema jasno se tvrdi deka se pozajmeni od drugi razli~ni kulturi. Vo vrska so ova, vo poglaviето Mitologija, vo podnaslovot Gr~ka mitologija ~itame:

'Gr~kata mitologija so dr`i mitolo{ki elementi od razli~ni kulturi i istorii.'

No, {to e toa {to e pozajmeno od ostanatite religii? Odgovorot glasi: pove}eto od gr~kite bo`estva voop{to ne se gr~ki. Duri ni Zevs ne e nikakvo gr~ko bo`estvo. Ovie raboti denes se dobro poznati, a samo kako ilustracija }e poso~ime nekolku citati od op{tata Grolier CD enciklopedija, kade vo prodol`enieto na istiot naslov, pi{uva:

'Indo-evropskiot kulturn element vo ovaa mitologija e pretstaven preku bogot Zevs... Zevs e najglavnото bo`estvo vo gr~kata mitologija. Toj ima ~isto indo-evropsko poteklo i pretstavuva bo`estvo, povrzano so simbolot na neboto i nebesnite fenomeni.'

Zna~i, gledame deka ni tolku poznatiот 'gr~ki bog' Zevs, voop{to ne e gr~ki. Ili poto~no, kolku e gr~ki, tolku e i makedonski, i tolku im pripa}a na site narodi {to go slavele vo toa vreme. Isto e i so bogot Posejdon. Vo vrska so nego, na istoto mesto, ~itame:

'Posejdon pretstavuva originalno indo-evropsko bo`estvo i toj e postar brat na Zevs'.

Za 'gr~kiot Apolon', pak veruvam deka malumina znaat deka se smeta deka pretstavuva azisko bo`estvo, uvezeno od Sibir, kade opstojovalo povrzano so aziskite plemenski {amanski kultovi. Eve {to pi{uva vo ovaa enciklopedija za ova 'gr~ko' bo`estvo:

'Apolon poteknuva od Sibir i se smeta deka silata na negoviot kult poteknuva od plemenskiot {amanizam na toj prostor, a ne od kultot na Dionis vo Delfi'.

No, do kolku se najde nekoj da gi ospori citatite od ovaa svetski poznata CD enciklopedija kako subjektivni, toga{ da ka`eme deka poglavieto, od koese prezemeni ovie citati, e napi{ano vrz osnova na nau~nite trudovi na svetski poznati nau~nici od oblata na gr~kata mitologija. Je navedeme spisok na del od avtorite i nivnite dela, koi slu`ele kako osnova za pi{uvaweto na ovoj tekst. Nekoi od niv se: Dodds, E.R., *The Greeks and the Irrational* (1957); Edmunds, Lowell, ed., *Approaches to Greek Mythology* (1989); Graves, Robert, *Greek Myths*, 2 vols. (1955); Grimal, Pierre, *Concise Dictionary of Classical Mythology* (1990); Guerber, Helene A., *The Myths of Greece and Rome* (1990); Guthrie, W.K.C., *The Greeks and Their Gods* (1949); Harrison, Jane E., *Prolegomena to the Study of Greek Religion* (1922; repr. 1991); Kirk, G. S., *The Nature of the Greek Myths* (1975); Lefkowitz, Mary R., *Women in Greek Mythology* (1986; repr. 1990); Mylonas, G. E., *Eleusis and the Eleusinian Mysteries* (1961); Nilsson, M. P., *A History of Greek Religion*, 2d ed. (1949), and *The Mycenaean Origins of Greek Mythology* (1931; Eng. trans., 1972) i drugi.

I Tatkoto na istorijata Herodot (Herodotus) pi{uva deka pove}eto gr~ki bo`estva voop{to ne bile gr~ki. Vo vrska so potekloto na gr~kite bo`estva Herodot pi{uva:

'Nekoi od ovie bogovi (so isclu~ok na Neptun) veruvam deka Grcite gi prezeda od Pelazgite. Za Neptun, pak, tie doznaa od Libijcite, koi otsekoga{ go slavea'. (*The history of Herodotus*, by Herodotus; translated by George Rawlinson).

Zna~i ovie bogovi podednakvo im pripa|ale i na drevnite Grci i na drevnite Makedonci, no i na drugite balkanski narodi. I Makedoncite i Grcite go slavele Zevs (sekoj od svojata strana na zaedni~kata planina Olimp), no na prili~no razli~en na~in i so razli~ni epiteti. Dokolku go prifatime tvrdeweto na Herodot deka ovie bogovi Grcite gi prezele od Pelazgite, pred nas se otvoraat novi interesni horizonti, posebno ako se zemaat predvid teoriite na nekoj seriozni ruski nau~nici, koi tvrdat deka Pelazgite bile predci na Slovenite.

Otkako dava pregled na razlikite pome|u Makedoncite i Grcite vo sferata na religioznite sfa}awa, poznatiot amerikanski nau~nik d-r Juxin Borza konstatira:

'Najgolemiot del od pismenite podatoci za Makedonskiot panteon doa|aat od vremeto na Filip Vtori i Aleksandar, od {to ispa|a deka Makedoncite i Grcite slavele isti bogovi. Sepak, mnogu od javnite manifestacii na toa slavewe izgleda bile razli~ni. Na primer, vo Makedonija ne se pronajdeni golemi javni religiozni spomenici od pred krajot na ~etvriiot vek ({to pretstavuva u {te edna razlika vo odnos na Grcite) (Cit. delo, str. 95).

Amerikanskiot istori~ar d-r Sintija Sindor Slowikovski vo svojot trud 'Sportot i kulturata vo drevno-makedonskoto op{testvo' isto taka pi{uva deka nekoj od denes poznatite 'gr~ki' bogovi vsu{nost im pripa|ale na pove}e narodi. Taka, na primer, za bogot Herakle, taa pi{uva:

'Herakle bil poznat vo gr~kite, makedonskite i aziskite mitovi, legendi i prikazni.... (D-r Synthia Syndor Slowikowski, *Sport and Culture in the Ancient Macedonian Society*, The

Pennsylvania State University, 1988, str. 136).

Vo vrska so bogot Zevs, d-r Slovikovski pretpostavuva deka imal pogolema uloga kaj Makedoncite otkolku kaj Grcite:

'Zevs se po~ituval vo religioznata sfera i na Grcite i na Makedoncite. No, za Makedoncite ulogata na Zevs srede nivnite bogovi izgleda bila pogolema vo odnos na ulogata na Zevs kaj Grcite'. (Isto, str. 72).

Vo prodol`enie taa nudi argumenti vo polza na ovaa svoja pretpostavka.

No, dali postoele i originalni makedonski bogovi? Odgovorot na ova pra{awe e pozitiven. Za `al, pod vlijanie na gr~kata propaganda, vo dobar del od svetskata istoriografija, nekoi od makedonskite bogovi se tretirani kako 'gr~ki'. Od niv najnapred }e go izdvoime bogot Dionis (Dionysus). Se znae deka Dionis bil od staro makedonsko-brigisko poteklo. Toj prvo se slavel kaj Makedoncite, a duri potoa kaj Grcite.

Vo spomenatata CD Grolier enciklopedija (naslov: Mythology), vo vrska so slaveweto na Dionis od strana na Makedoncite, pi{uva deka Dionis na Balkanot najnapred bil slaven od Makedoncite (pri {to e spomnato negovoto brigisko poteklo). Pritoa ~itame:

'Dionis ne e indo-evropsko bo`estvo. Toj najverojatno ima brigisko poteklo, ~ij kult najprvo pominal vo Makedonija, a potoa vo Tesalija i Beotija... Dionis isto taka se vikalo i Bromios ili Bakhus. Celta na negoviot kult bila da predizvikuva ekstaza - iskustvo na izleguvawe nadvor od sebesi, ili entuzijazam - iskustvo da se ~uvstvuva{ kako bog. Sutinata na misteriiite na Dionis bila deka, onoj {to gi pravi, trebalo da se poistoveti so bog. Mnozinstvoto sledbenici na ovoj kult bile `eni, nare~eni Menadi, koi do`ivuvale ekstazi. Koga sve{tenikot na Dionis svirel na flejta, privrzanicite na ovoj kult pa|ale vo ekstaza, za vreme na koja im bilo ka`uvano da rastrgnuvaat `ivotni'.

Poznato e deka vo etnogenezata na drevnite Makedonci, Brigitte imaat zna~itelna uloga, pa sekako deka ottamu e i prisutnosta na ovoj bog me|u Makedoncite. To~no e deka postoele svetili{te na Dionis na planinata Olimp, koe se vikalo Dion, no toa se nao|alo na severniot del od planinata, t.e vo makedonskiot del na Olimp.

Originalni bo`ici so poteklo od Makedonija bile i poznatite Muzi! Za prvpat nivniot kult bil posvedo~en vo makedonskata oblast Pierija, a ottamu tie bile prifateni od Grcite. Vo spomenatata CD Grolier enciklopedija vo naslovot 'Muses', ~itame:

'Muzite ... ponekoga{ bile narekuvani kako Pieridi, spored nivniot prvobiten dom Pierija vo Makedonija, od kade ~estopati go posetuvale izvorot na Aganipa'.

Vo religiozniot korpus na drevnite Makedonci pripa|ale i bogovite Kaviri.

Herodot smeta deka kultot na Kavirite bil donesen od Pelazgite, koi vo toa vreme `iveele i vo Makedonija i koi (spored Herodot) zboruvale na nerazbirliv jazik za Grcite.

Drug zna~aen kult za Makedoncite bil kultot na legendarniot mitski peja~ Orfej (Orpheus), koj bil roden vo Makedonija. Vpro~em, minimalnoto poznavawe na mitologijata poka`uva deka Orfej bil sin na muzata Kaliopa (Calliope), ~ie poteklo od Makedonija ve }e go spomnavme.

Orfej bil i pogreban vo Makedonija. Negoviot grob se nao|al vo podno`jeto na Olimp vo ju`na Makedonija i na negoviot nadgroben spomenik bile ispi{ani stihovi od eden makedonski poet.

Kako drevno-makedonski bog treba da go spomeneme i bogot na lekuwaweto Daron (Daron).

Drugo drevno-makedonsko bo`estvo, koe go nemalo kaj Grcite, bila bo`icata Ma. Vo Makedonija se posvedo~eni pove}e primeri na naodi so pretstavi na ova bo`ica, dodeka vakvi naodi vo dene{na Grcija - nema! Za bo`icata Ma se smeta deka e od staro makedonsko-brigisko poteklo, i istata kaj Makedoncite, si imala svoi makedonski specifi~nosti, koi gi nema kaj drugite narodi (iako kaj sekoj narod postoele bo`estvo so sli~na uloga na Pra-Majka).

Vo Makedonija, kako posebna bo`ica, bila slavena i bo`icata Zirena (Zeirena), koja imala posebni makedonski epiteti, a po svojata sodr`ina potsetuvala na Afrodita.

Blizu rekata Struma bila slavena i bo`icata Bendida, a vo pove}e mesta na Makedonija bile slaveni i zmijolikite bo`estva Drako i Drakena (Draco et Dracena) (Pove}e detali kaj: d-r Nade Proeva 'Studii za anti~kite Makedonci' Skopje, 1997, str. 179 i 181).

Od seto pogore izneseno smetame deka terminot 'Gr~ka mitologija' kone~no treba da se isfrli od naukata. Kakva e taa 'Gr~ka mitologija' koga nitu edno od bo`estvata {to bile prisutni vo nea ne bilo gr~ko? Ova istoto va`i i za terminot 'drevna (anti~ka) Grcija', koj isto taka ~estopati nepravedno se upotrebuva vo naukata i publicistikata. I ovoj termin e sosema pogre{en zatoa {to takva dr`ava (drevna, t.e. anti~ka Grcija) nikoga{ ne postoele vo istorijata. Se {to postoele na teritorijata na dene{na Grcija bile nekolikute gradovi-dr`avi koi tu vojuvale pome|u sebe, tu sklopuvale labavi sojuzi i koi site do eden se na{le pod makedonska okupacija ili politi~ko vlijanie.

Osven vo religijata postojat izrazeni razliki i vo umetnosta pome|u Makedoncite i ostanatite drevni sosedi.

Pome|u drevnite Makedonci i Grci postoele razliki i vo o{testvenoto ureduvawe. Dodeka Grcite svojot `ivot go organizirale po oddelnite gradovi-dr`avi, Makedoncite imale svoja silna centralizirana dr`ava.

Vsu{nost Makedonija bila prvata dr`ava vo vistinska smisla na zborot {to se pojavila vo Evropa.

Poznatiot istori~ar Piter Grin, vo svojata kniga: 'Aleksandar Makedonski 356-323 pred Hrista', vo vrska so ova pi{uva:

'Makedonija... bila prvata golema teritorijalna dr`ava so efektivna centralizirana politi~ka, voena i administrativna struktura {to se pojavila na evropskiot kontinent.'

Razliki pome|u Makedoncite i Grcite postoele i vo folklorot. Zabele`ani se opisi na dve makedonski narodni igri. Ednata se vikala Telesija (Telesias), i taa bila vid na voen tanc. Drugata igra se vikala Karpea (Karpea) i vo nea so mimiki vo ritamot na {upelkata se prika`uvalo kradeweto na volovi.

Drevnite Makedonci imale i sopstveni makedonski narodni obi~ai i obredi, za koi pi{uvale pove}e drevni istori~ari, kako {to se: Herodot (Herodotus), Plutarh (Plutarch), Aristotel, Kvintij Kurtij Ruf (Quintus Curtius Rufus) i drugi, decidno potenciraj}i deka ovie obi~ai bile

makedonski.

Kako avtenti~ni drevno-makedonski obi~ai se spomenuvaat: kr{eweto poga~a za vreme na svadbenite rituali, oddelnoto sedewe na ma`ite i `enite za vreme na veselbite, stri`eweto na kosata za vreme na `alost ili nesre}a, specifi~niot na~in za izbor na kralovi, specifi~niot na~in na sudewe, specifi~niot na~in na pogrebuvawe i mnogu drugi. Dobar del od ovie obi~ai gi sre}avame i kaj dene{nite Makedonci.

[Gore](#)

Drugi dokazi za razlikite pomeju drevnite Makedonci i drevnite Grci

Osven razlikite vo jazikot, kulturata religijata i s# drugo {to navedovme, postojat i golem broj drevni i sovremeni narativni svedo{tva, koi govorat za razlikite pomeju drevnite Makedonci i Grci.

No, pred da bidat izneseni del od niv, najnapred treba da se uka`e na edna nevistina {to ja {iri - gr~kata historiografija. ^estopati gr~kite istori~ari tvrdat deka najgolem dokaz spored koj Aleksandar Makedonski navodno bil 'Grk', bil faktot {to nemu mu bilo dozvoleno da u~estvuva na Olimpiskite igri, na koi bilo dozvoleno da u~estvuvaat samo Helenite.

Spored neкои istoriski podatoci (prezentirani od Herodot) na gr~kite olimpiski igri u~estvuval i Aleksandar Prvi (predokot na Aleksandar Veliki Makedonski). Herodot duri pi{uva i deka Aleksandar Prvi pobedil vo edna trka na gr~kite olimpiski igri. Pa, zarem ova ne e dokaz deka Makedoncite bile 'Grci'?

Kako odgovor na ova pra{awe }e poso~ime na nekolku momenti. Kako prvo, neкои sovremeni istori~ari go stavaat pod golem znak pra{alnik u~estvoto na Aleksandar Prvi na gr~kite olimpiski igri. Vrvniot poznavac za ulogata na sportot vo drevno-makedonskoto op{testvo d-r Sindija Sindor Slovikovski smeta deka Aleksandar Prvi voop{to ne u~estvuval na gr~kite olimpiski igri. Taa potsetuva deka negovoto ime go nema vo spisokot na pobednicite na nitu edna toga{na olimpijada. Taa doka`uva i deka vo vremeto na doti~nata olimpijada Aleksandar Prvi bil prestar za da u~estvuva na nea kako kral, a kamo li da bide pobednik vo trkata na okolu 193 metri. (D-r Synthia Syndor Slowikowski, Sport and Culture in the Ancient Macedonian Society, The Pennsylvania State University, 1988, str. 47).

No, duri i da prifatime deka Aleksandar Prvi i navistina u~estvuval na nekoja toga{na olimpijada. Negovoto eventualno u~estvo voop{to ne odelo taka lesno i bilo dozvoleno duri po negovoto uporno instistirawe pred Grcite i toa so strogo ograni~uvawe, spored koe, samo makedonskite kralovi mo`ele da u~estvuvaat na olimpiskite igri, dodeka na nivniot narod (Makedoncite) i natamu im bilo zabraneto u~estvoto na ovie igri. Osven toa, se znae deka Aleksandar Prvi vo vremeto na 76 olimpijada bil proglašen za 'proksen' (proxen) od strana na Ativanite. Taa titula Grcite im ja davale samo na svoite gosti i prijateli.

[to se odnesuva do u~estvoto na olimpiskite igri od strana na Aleksandar Makedonski, toa voop{to ne e ~udno. Vo toa vreme toj bil gospodar nad Grcite, pa nikoj ne mo`el da go spre~i da u~estvuva na ovie igri. Vo vrska so seto ova d-r Slovikovski pi{uva:

'...Grcite ne gi priznavale Makedoncite kako svoi Heleni i Makedoncite ne mo`ele normalno da

u~estvuvaat vo panhelenskite natprevaruvawa'. (Isto, str. 51).

I ponatamu:

'Po Aleksandar Veliki za prv pat obi~nite makedonski gra|ani se pojavile na startnite linii vo Olimpija, Delfi i ostanatite centri na panhelenskite igri.' (Isto, str. 102).

I ponatamu:

'Za vreme na vladeeweto na Filip, osven samiot toj, nitu eden Makedonec ne u~estvuvail na olimpiskite igri... Vsu{nost obi~nite Makedonci ne u~estvuvale na olimpiskite igri s# do vremeto po Aleksandar Veliki.' (Isto, str. 140).

Koga sme kaj olimpiskite igri da go ka`eme i toa deka postojat seriozni pretpostavki deka ovie igri prvo bile sozdadeni vo Makedonija. D-r Slovikovski (cit. delo, str. 71) pi{uva deka olimpiskite igri {to gi vospostavil makedonskiot kral Arhelaj (Archelaus), mo`ebi bile postari od gr~kite, t.e. tie mo`ebi pretstavuvale samo obnovuvawe na nekoj drevni makedonski oplimpiski igri, ~ij prethodnik bil nekoj arhai~en makedonski festival posveten na Zevs. Ovde ~itame:

'Mo`no e nekoj mnogu star festival posveten na Zevs da bil obnoven od Arhelaj... Epigrafaskite podatoci od helenisti~kiot period ni sugeriraat deka postoele rasko{ni proslavi vo site makedonski zaednici vo ~est na Zevs vo mesecot Dios. Vo takov slu~aj verojatno e deka vo ~est na Zevs vo Dion postoele nekoj postar arhai~en festival u{te pred vremeto na Arhelaj'.

Dali }e se potvrdi ili ospori ovaa pretpostavka }e zavisi od napredokot na arheolo{kite iskopuvawa vo Makedonija pod Grcija, koi s# u{te, poradi dobro poznatite pri~ini, nedovolno napreduvaat. Vo vrska so ova d-r Slovikovski pi{uva

'Arheologijata vo Dion ima napreduvano samo do rimskite sloevi, no }e bide interesno da se otkrie dali navistina Arhelaj samo gi obnovil igrite {to tamu se odr`uvale'. (Isto, str.. 72).

Kako 'dokaz' deka Makedoncite bile Grci, dene{nite gr~ki istori~ari ja nudat i izjavata na Aleksandar Prvi, koj (spored Herodot) samiot izjavil deka poteknuva od gradot Arg na Peloponez. Je odgovorime i na ova.

Kako prvo, gradovi po ime Arg imalo nekolku vo toga{niot drevni svet. Denes s# pove}e nau~nici (vklu~uvaj}i go i aleksandriskiot istori~ar od 2 vek Apijan (Appian) smetaat deka, iako Aleksandar go spomnal Arg na Peloponez kako grad na svoeto poteklo, toa vsu{nost se odnesovalo na Arg Orestikon (blizu dene{no Rupi{ta, grat~e {to se nao|a po gorniot tek na r. Bistrica vo Makedonija). Ova zna~i deka Aleksandar Prvi, sakaj}i po sekoja cena da u~estvuva na gr~kite olimpiski igri, najverojatno go izmislil svoeto gr~ko poteklo od Peloponez. Denes pogolem broj nau~nici se soglasuvaat so ovaa teorija i smetaat deka toj si bil Makedonec so poteklo od Makedonija, no za da mu dozvolat da u~estvuva na gr~kite olimpiski igri, namerno im rekol na Grcite deka poteknuva od Peloponez, t.e. deka i samiot e 'Grk'.

Ovaa teorija (za potekloto na Aleksandar Prvi od Makedonija, a ne od Peloponez) ja zastapuvaat tokmu golem broj gr~ki istori~ari!

Taka, na primer, gr~kiot arheolog Aliko Stujanaki vo Vodenskoto periodi~no spisanie Edesaika

hronika (maj-avgust, 1972, str. 18) pi{uva deka prvata poznata dinastija na Makedoncite nema poteklo od Arg na Peloponez, tuku od Arg vo makedonskata oblast Orestida i deka pove}eto gr~ki istra`uva~i ja prifa}aat ovaa teza. Taa pi{uva:

'Pomladite istra`uva~i na istorijata oformija dve razli~ni gledit{ta: edni deka Argos, kako mesto za potekloto na Argeadite e na Peloponez... a drugite tvrdat deka Argos e vo Orestida (oblast vo Makedonija, z.m.) kako {to objasnuva i Apijan. Poslednive se pove}e i poverodostojni. (Hristo Andonovski, cit. delo str. 12).

Osven u~estvoto na gr~kite olimpiski igri, Aleksandar Prvi Makedonski sakal da im se dobl`i na Grcite i poradi politi~ki pri~ini. (zaedni~ka za{tita od Persija). Zatoa negova cel mu bila {to pove}e da bide prisuten vo gr~kiot svet, iako sorabotuvail i so Persija (koja toga{ bila neprijatelски raspolo`ena kon Grcite). Negovata sestra bila ma`ena za visok persiski dostoinstvenik, poradi {to za vreme na gr~ko-persiskite vojni Aleksandar Prvi igral uloga na pregovara~ meju zavojuvanite strani, koj bil tu na ednata, tu na drugata strana. Duri otprvin toj bil na stranata na Persijancite, no no}ta pred bitkata pomeju Perisjancite i Grcite kaj Platea, toj naedna{ se svrtel na stranata na Grcite i poradi toa go dobil prekarot Filhelen - Philhellene - (po~ituvaa na Helenite), {to isto taka sosema jasno zboruva deka toj ne bil nikakov 'Helen', tuku stranec koj gi po~ituvail Helenite. Interesno e {to dene{nite gr~ki i progr~ki istori~ari terminot 'Filhelen' se obiduvaa da go objasnat kako 'sinonim za Helen' (!?). Reagiraj}i na vakvata manipulacija, d-r Borza pi{uva:

'Filhelen'... bil naziv koj normalno deka se odnesuval na ne-Grcite. Naporite na nekoj sovremeni avtor i terminot 'Filhelen' da go pretstavat kako sinonim za 'Helen' ostanaa bez uspeh.' (Borza, cit. delo, str. 113).

Vo polza na negiraweto na navodnoto gr~ko poteklo na Aleksandar Prvi, t.e. na Makedonskata kralaska ku}a, od gradot Arg na Peloponez, postoi u{te edna teorija, koja stanuva s# poprifatena vo svetskata nau~na javnost. Pove}e istori~ari (meju koi i ovde spomnatite d-r Borza i d-r Slovikovski) poso~uvaa na faktot deka ne postoi nikakov dokaz deka Makedonskata kralaska ku}a poteknuvala od gr~kiot Arg. Spored ovaa teorija, prikaznata za navodnoto gr~ko poteklo na Makedonskata kralaska ku}a bila izmislена poradi politi~ki potrebi na toga{nite makedonski vladeteli. Vakvata prikazna mu bila raska`ana na Herodot za vreme na negovata poseta na Makedonija. Pri~ina za ova bil stravot na Makedoncite od Persija, poradi {to barale pribli`uvawe kon gr~kite gradovi-dr`avi, no i u~estvoto na toga{nite presti`ni gr~ki olimpiski igri. Kako rezultat na vakvata prikazna, mitolo{kiot junak Herakle stanal slaven i po~ituvan od Makedoncite. Podocna i Filip Vtori ja forsiral ovaa prikazna za da mo`e polesno da vladee nad gr~kite gradovi-dr`avi (D-r Synthia Syndor Slowikowski, Sport and Culture in the Ancient Macedonian Society, The Pennsylvania State University, 1988, str. 89). Ovaa tendencija svojot odraz go na{la i na makedonskite moneti.

D-r Borza pi{uva deka Herodot nekriti~ki ja zapi{al ovaa prikazna, a podocna Tukidid samo ja prepri{al od nego. I d-r Borza decidno potsetuva deka nema nitu eden arheolo{ki naod vo potkrepa na ovaa prikazna, kako i deka istata e zasnovana samo vrz mitologija. (Borza, cit. delo, str. 48, 80, 81 i 83). Toj potsetuva deka vo vremeto na sozdavaweto na ovaa prikazna bilo vo moda vladetelite da baraat vrski so mitolo{ki ili drugi slavni li~nosti. Vpro~em, vakva pojava imalo i podocna. Taka, na primer, podocne`niot makedonski kral Filip Petti uporno tvrdel deka e rodnina na Filip Vtori (iako toa ne bilo to~no). Duri i rimskiot vojskovodec Marko Antonie tvrdel deka poteknuva od Herakle, a sekako deka ima i drugi vakvi brojni primeri kaj mnogu drugi narodi niz istorijata.

Kako u{te eden argument protiv prikaznata na Herodot za navodnoto 'gr~ko poteklo' na Makedonskata kralaska ku}a, d-r Borza naveduva i eden podatok {to go pi{uva samiot - Herodot! Borza veli deka dodeka od edna strana Herodot pi{uva deka Aleksandar Prvi bil 'Grk' (iako na edno mesto go narekuva i Makedonec), od druga strana istiot toj Herodot (7.130) pi{uva deka Tesalijcite bile prvite Grci, koi bile pot~ineti od Persijancite, {to zna~i deka tie (a ne Makedoncite) bile najsevernite Grci na Balkanot. D-r Borza potsetuva i deka toga{nite Grci mnogu dobro znaele do kade `iveat nivnite sonarodnici i deka nitu eden Grk toga{ ne ja smetal Makedonskata vladea~ka dinastija za 'gr~ka' (Borza, cit. delo, str. 113).

Mitolo{kata vrska pome|u Makedonskata kralaska ku}a i mitolo{kot junak Herakle bila negirana u{te vo antikata i toa od samite Grci! Decidno svedo{tvo so koe bila osporena sekakva etni~ka (no, i mitolo{ka) vrska pome|u drevnite Makedonci i 'gr~kiot bog Herakle', dal tokmu Grkot Demosten. Vo eden od svoite brojni anti-makedonski govori toj go osporil pravoto na Filip Vtori da se smeta sebesi kako potomok na Herakle. Pritoa Demosten rekol:

'Jas smetam deka Herakle, sekako so negoduvawe gi slu{na zborovite na pratenicite, koi postojano povtoruvaa deka Filip vodi poteklo od ovoj bog. Ovoj bog dobro neka go zapoznae prezritelot na site religii. Ovoj gr~ki bog neka go sogleda tiraninot Makedonec. Ovoj bog, mrazitel, kaznuva~ i uni{tiva~ na tiranijata...' (Kvintij Kurtij Ruf, Quintus Curtius Rufus, I, 7, cit. delo...str. 30).

Ovde }e spomneme u{te eden fakt, koj denes, ne e mnogu populariziran vo gr~kata historiografija. Imeno, vo vremeto na Filip Vtori, poznato e deka do{lo do {irewe na granicite na Makedonija. Edna od prvite merki {to Filip Vtori ja prezel vo toj pravec bilo anektiraweto na atinskite kolonii na teritorijata na Makedonija, t.e. nivnoto priklu~uvawe kon mati~nata dr`ava. Filip Vtori nasila vlegol vo ovie gradovi i ottamu gi izbrkal gr~kite kolonisti da se vratat nazad na teritorijata na dene{na Grcija, a onie koi pru`ile otpor, gi likvidiral ili gi prodal kako robje. Eve kako go opi{uva odnesuvaweto na Filip Vtori Makedonski kon gr~kite kolonii na makedonska zemja, avtorot Artur Vajgal (cit. delo, str. 64):

'Vo 349 godina p.n.e. Filip povtorno trgnal so svojata vojska na Halkidik, na isto~nata strana na Solunskiot Zaliv, kade ja prodol`il svojata politika na zadu{uvawe na buntovite na gr~kite naselbi. Go povikal Olint, glavniot grad na ovie kolonii, kone~no da se predade... No, osiguruvaj}i ja pomo{ta od Atina, ovoj grad gi zatvoril portite pred Makedoncite i pru`al otpor s# do 348 ili 347 godina p.n.e., koga zlatoto na Filip iznudilo predavawe na gradot vo racete na Filip i istiot bil sramnet so zemja, a gra|anite bile prodadeni kako robje'.

I ponatamu:

'Pa|aweto na Olint bilo golem {ok za Atiwanite, koi im ispratile zna~itelna pomo{ vo lu|e i snabduvawe na nesre}nite kolonisti, no da se razbereme Filip nemal `elba da bide vo vojna so Atina i sega bil celosno podgotven za mirovna spogodba so niv, bidej}i ve}e nemalo drugi atinski ili gr~ki kolonii na negovite neposredni krajbre`ja. Toj samo sakal, kako {to veled, da go is~isti svoeto rodno krajbre`je od ovie stranski `iteli, koi nemale nikakvo pravo na makedonskata zemja'.

Zna~i, samiot Filip Vtori veled deka Grcite od gr~kite kolonii vo Makedonija se stranci i toj postapil so niv nebare bile okupatori.

Nitu Grcite ne im ostanuvale dol`ni na Makedoncite vo eksponiraweto na svoite nesimpatii kon

niv, pa golemiot atinski govornik Demosten vo svoeto delo Filipiki za Filip Vtori Makedonski ja dal slednata navredлива izjava:

'Filip, toj ~ovek ne samo {to ne e Grk, tuku i nema ni{to zaedni~ko so Grcite. Barem da be{e barbarin od nekoja pristojna zemja - no toj ne e ni toa. Toj e nekakvo {ugavo su{testvo od Makedonija - zemjata od koja ne mo`e{ da dovede{ nitu rob {to barem ne{to vredi'.

Ovaa izjava prakti~no pretstavuva fundamentalno svedo{tvo za razlikite me|u Makedoncite i Grcite, dadeno tokmu od eden od najpoznatite Grci od toa vreme - Demosten. Gledame deka ovoj gr~ki govornik jasno rekol deka Filip Makedonski ne bil nikakov 'Grk'.

No, dene{nite gr~ki istori~ari i propagandisti se obiduvaat da go zabo{otat zna~eweto na ovaa izjava na Demosten. Taka, na primer, gr~kiot istori~ar prof. Daskalakis tvrdi deka ovaa izjava Demosten ja dal samo za da gi potencira kulturnite razliki me|u Atiwanite i Makedoncite, koi, spored nego, i samite bile 'Grci', i deka ova Demosten go napravil samo poradi vojната pome|u Atina i Filip Vtori. Vakviot stav go zastapuvaat i drugi gr~ki istori~ari (sekako povedeni od dnevno-politi~kite celi na nivnata dr`avna propaganda).

I koj bi bil odgovорот na ovoj providen gr~ki obid da se izbega od vistinata? Je poso~ime na dva nesoborlivi fakta. Prvo, postojat gr~ki svedo{tva od koi se gleda deka drevnite Makedonci u{te daleku pred Demosten bile narekuvani 'barbari' od strana na Grcite, i toa vo vremeto koga voop{to ne vojuvale edni protiv drugi! I vtoro, do kolku vojната bila pri~ina za vakvoto narekuvawe na Makedoncite od strana na Atiwanite, toga{ se postavuva pra{aweto: zo{to Atiwanite koga vojuvale so Spartancite, nikoga{ za vreme na nivното triesetgodi{no vojuvawe ne gi narekle i Spartancite 'barbari'? Odgovорот e ednostaven. Atiwanite nikako ne mo`ele da gi nare~at Spartancite 'barbari', zatoa {to tie zboruvale ist jazik so niv. Ovde dojdovme do pra{aweto: zo{to Demosten go narekol Filip 'barbarin' (barbarian)? [to to~no zna~el ovoj termin vo antikata?

Nau~nicite se re~isi ednoglasni koga tvrdat deka terminot 'barbarin' vo antikata glavno se odnesuval za lu|e koi zboruvale na nerazbirliv jazik za Grcite, so doza na potcenuvawe kon nivnata kultura. Vo vrska so ova d-r Slovikovski pi{uva:

'Terminot 'barbarin' vo antikata bil prifaten kako sprotiven termin na terminot 'Helen' i kaj avtorite ovoj termin imal tri glavni zna~ewa: neintelligenten, stranski i ne-gr~ki vo odnos na nacionalnosta, a stranski so elementi na inferiornost... Zborot 'barbari' se odnesuval na ne-Grcite, dodeka Grcite od posebnite gradovi-dr`avi gi narekuvale Grcite od ostanatite gradovi-dr`avi kako 'ksenoi'.... 'Barbarinot' bil antiteza na 'Helenot'. (Isto, str. 30).

Deka terminot 'barbari' se odnesuval na lu|e so poniska kultura, koi ne zboruvale na gr~ki pi{uva i vo knjigata 'Istorija na Grcija' (History of Greece, cit. delo, str. 316).

Zna~i, site narodi koi ne zboruvale na gr~ki, Grcite gi narekuvale 'barbari', dodeka pome|u sebe Grcite si se narekuvale 'ksenoi' (xenoi).

Demosten ne bil edinstveniот Grk, koj vaka gi narekol Makedoncite. I drevniот gr~ki istori~ar Isokrat gi narekol Makedoncite 'barbari'. D-r Slovikovski pi{uva:

'Istori~arite imaat razli~no mislewe okolu toa {to mislele avtorite, kako na primer Isokrat, koga gi narekuvale Makedoncite 'barbari'. Dali ovoj termin bil upotreben vo etni~ka ili vo kulturna

smisla? Mnozina smetaat deka toa zna~elo deka Makedoncite bile stranci, koi ne go zboruvale gr~kiot jazik... Znaeme deka pred helenisti~kiot period Grcite ne gi smetale Makedoncite za svoi sonarodnici. (D-r Synthia Syndor Slowikowski, str. 30).

Ponatamu, i Grkot Razimah gi narekol Makedoncite 'barbari'. Toa bilo vo 5 vek pred Hrista. Vo svojot govor za Larisjanite, Razimah go narekol makedonskiot kral Arhelaj kako 'barbarin' vo odnos na Grcite Larisjani. Pritoa Razimah rekol:

'Zarem nie Grcite treba da mu bideme robovi na Arhelaj barbarinot' (Tukidid 2,8,1. Isokrat 5.108 i Kliment Aleksandriski 6.2.17).

Raspolo`enieto na Grcite kon nivniot osvojuva~ Makedonija jasno se gleda i vo faktot {to re~isi site gr~ki gradovi so golema radost ja primile vesta za smrtta na Filip Vtori, nadevaj}i se deka lesno }e izlezat na kraj so negoviot mlad sin Aleksandar i deka brgu }e se oslobodat od makedonskoto ropstvo. Vo kontekst na ova da go spomneme i vostanieto {to Grcite od Teba go krenale protiv makedonskata vlast na Aleksandar Makedonski pred negoviot pohod kon Azija, koe detalno go opi{uva tokmu drevniot gr~ki istori~ar Arijan, koj `iveel vo 1 vek (Arrian: 'The Campaigns of Alexander', Translated by Aubrey De Selincourt, Penguin books, USA, 1987). Toj pi{uva deka i Atiwanite posakale da se priklu~at na Tebancite, no Aleksandar `estoko go zadu{il vostanieto na Tebancite, {to bilo pouka i za site ostanati Grci. Teba bila sru{ena do temel, a mnozina od vostanicite i od nejzinite `iteli bile ubieni. Se smeta deka bile ubieni okolu {est iljadi Grci-Tebanci. Onie Grci koi uspeale da se spatat pred naletot na Makedoncite izbegale vo Atina, kade Atiwanite vo {ok ja primile vesta za porazot na vostanicite. Eve kako go opi{uva Arijan seto ova (cit. delo, str. 63):

'Pristignuvaweto na begalcite od Teba vo Atina, koi izgebaa vedna{ po zavr{uvaweto na borbite, se poklopi so proslavata na Golemite Misterii vo Atina. [okirani od vestite za nastanite, Atiwanite ja prekinaa proslavata i po~naa nabrzina da go nosat svojot podvi`en imot nadvor od gradot vo opkolenata zemja.'

Arijan vo prodol`enie pi{uva deka Sovetot na Atina vedna{ se sostanal i ispratil deset lu|e, koi bile prijатели na Aleksandar, so zada~a da go pre~ekaat i da mu ka`at deka Atiwanite se raduvaat na negovoto doa|awe i go opravduvaat negovoto uni{tuvawe na Teba (!?). Zna~i, Atiwanite bile prinudeni na vakvi sebeponi`uvawa samo za da go spatat svojot grad od tujata Makedonska vojska. Inaku, ako se sledi vnimatelno osvojuvaweto na ostanatite brojni gradovi niz Azija, od strana na Aleksandar Makedonski, }e se vidi deka mnogu od ovie gradovi postapuvale isto ili sli~no kako Atina, {to e u{te eden dokaz deka ovoj grad, bil tretiran kako i site ostanati stranski gradovi od strana na Makedoncite.

Omrazata na mnozinstvoto Grci kon nivniot okupator Makedonija doa|ala do izraz i vo mnogu drugi priliki. Taka, na primer, Aleksandar Makedonski se biel protiv golem broj Grci u{te vo prvata poseriozna bitka protiv Persija kaj rekata Granik (Granicus). Vo ovaa bitka Aleksandar zarobil okolu 2000 Grci, koi se borele na stranata na Persija. Istori~arot Artur Vajgal (Arthur Weigall) pi{uva deka Makedoncite `estoko se presmetale so Grcite vo ovaa bitka. Na str. 174 (cit. delo) ~itime:

'Najposle Grcite, opkoleni od celata makedonska vojska bile obeshrabreni i zaklani kako stoka, ostanale `ivi samo dve iljadi, no i niv gi zarobile koga se stemnilo'.

Isto taka, pred sekoja bitka so Persijancite Atiwanite ispra}ale svoi delegacii kaj persiskiот car

Darij za da mu ja iska`at svojata poddr{ka.

Mo`ebi poradi seto ova vo udarnite edinici na Makedonskata vojska, t.e. vo poznatata Makedonska falanga, nikoga{ nitu eden Grk ne bil postaven kako zapovednik.

Je navedeme u{te eden fundamentalen podatok za odnosite pomeju Grcite i Makedoncite vo vremeto na Aleksandar Makedonski. Po ras~istuvaweto na odnosite so gr~kite gradovi na teritorijata na dene{na Grcija, Aleksandar Makedonski navlegol vo Azija na teritorijata na toga{na Persija. Na toga{niot zapaden breg na Persija (dene{niot zapaden breg na Turcija {to izleguva na Egejsko More) imalo golem broj gr~ki gradovi, koi bile okupirani od Persija. Naselenieto vo ovie gradovi bilo gr~ko, pa spored toa, koga Aleksandar navlegol vo Persija, ova naselenie trebalo da go do~eka kako svoj osloboditel od persiskoto ropstvo. Duri i samiot Aleksandar bil ubeden deka Grcite od ovie gradovi }e se raduvaat na negovoto doalawe, zatoa {to }e im go 'vrati helenskiot duh' i povtorno }e gi spoi so ostanatite gr~ki gradovi od koi nasilno bile oddeleni. No, ne samo {to ne se slu~ilo toa, tuku se slu~ilo sosema sprotivnoto. Gr~kite gradovi vo Mala Azija go do~ekale Aleksandar kako nov porobitel poradi {to mu se sprotivstavile so site svoi sili! Naj`estok otpor na Makedoncite im pru`il gr~kiot grad Milet (Miletus). Vo ovoj grad Grcite vodele golema borba protiv Makedoncite, pri {to mnोजना od niv bile ubieni otkako gradot bil osvoen od Makedoncite. Za karakterot na ovoj grad, za negovoto sprotivstavuvawe na Makedoncite i za v~udovidenosta na Aleksandar Makedonski od vakvata postapka na Grcite od Milet, istori~arot Artur Vajgal (cit. delo, str. 182), pi{uva:

'Milet bil eden od glavnite centri na jonskite Grci, negovata civilizacija bila gr~ka, negoviot zapovednik bil Grk od Grcija. Ovaa li~nost vo prviot moment poka`ala `elba da se spogodi so Aleksandar, no podocna, re{ila da mu stane lojalna na svojot vazalen gospodar Darij, a bilo o~igledno deka i grajanite na Milet pove}e sakaat mirno persisko vazalstvo otkolku sojuz so svoite gr~ki zemjaci preku Egejot. Tie nemale `elba da dobijat takanare~ena sloboda'.

I ponatamu:

'Aleksandar prestanal da se odnesuva kako gr~ki osloboditel i ja prezel poumnata uloga na makedonski osvojuva~'.

Nastanite vo prodol`enie zboruvaat deka Grcite od Milet pru`ile `estok otpor na Makedoncite, no na krajot nivniot grad padnal. A. Vajgal pi{uva:

'Imalo o~ajni~ka borba, no na krajot gradot bil zazemen, a branitelite, koi im predizvikale prili~ni zgubi na Makedoncite, bile ludo ubivani'.

No, Milet ne bil edinstveniот maloaziski gr~ki grad {to pru`il otpor na Makedoncite. Ist takov otpor pru`il i gr~kiот maloaziski grad Halikarnas (Halicarnas). Glaven branitel na ovoj grad bil gr~kiот vojskovodec Memnon, koj prethodno se borel protiv Aleksandar Makedonski i vo bitkata kaj rekata Granik, na stranata na Persija. Grkot Memnon duri ispratil i pismo do Darie, velej}i mu deka }e ostane do smrt veren na Persija, a voedno primil i tajna pomo{ od Atina. No, po `estoka borba, Makedoncite go osvoile i ovoj grad, a Memnon izbegal, no podocna umrel vo Metilena od bolest. Negovata `ena Barsina podocna mu stanala `ena na Aleksandar Makedonski.

Vakov bil i slu~ajot i so gr~kiот grad Soli, koj se nao|al na Rodos. I Grcite od ovoj grad ne sakale ni da slu{nat za Aleksandar, a kamo li da go pre~ekaat ovoj tuljinec kako svoj

osloboditel. Poradi toa, otkako vlegol vo ovoj grad Aleksandar im nametnal na gra|anite te{ki dava~ki

Poradi seto ova se postavuva pra{aweto: do kolku Makedoncite bile 'Grci', zo{to toga{ gr~kite gradovi i naselenie, koi bile porobeni od Persija im pru`ale tolku golem otpor na Makedoncite? Neli bi trebalo tie da se raduvaat na svoeto 'osloboduvawe'? Ajde da ka`eme deka Grcite od slobodnite gr~ki gradovi-dr`avi imale pri~ina da im se sprotivstavuvaat na Makedoncite. No, zo{to tolkav otpor na Makedoncite im pru`ile i Grcite od, okupiranite od Persija, gr~ki gradovi? Odgovorot e eden i edinstven. Grcite od ovie gradovi gi mrazele Makedoncite pove}e i od svojot vekoven neprijatel Persija i zatoa tolku `estoko se borele protiv makedonskata vojska, sakaj}i poprho da ostanat pod persiska vlast, otkolku da potpadnat pod vlasta na Makedoncite.

U{te podrasti~en primer za omrazata na Grcite kon Makedoncite bil slu~ajot so bitkata kaj Is, koga na stranata na Persija, protiv Aleksandar Makedonski, se biele duri trieset iljadi Grci i toa kako elitni edinici vo sostavot na Persiskata vojska! Po pobedata na Aleksandar nekoi od niv bile zarobeni, no nad 8.000 uspeale da pobegnat vo planinite, za {to isto taka svedo~i drevniot gr~ki istori~ar Arijan, koj duri pi{uva i deka pome|u Makedoncite i Grcite postoeo 'staro rasno rivalstvo' ('old racial rivalry'). Pi{uvaj}i za tekot na ovaa bitka, Arijan zapi{al:

'Po~nala `estoka borba. Darievite Grci se borele so cel da gi potisnat Makedoncite nazad kon rekata i da gi zadr`at poziciite na svoeto levo krilo, koe ve}e po~nalo da se povlekuva, dodeka Makedoncite, vo nivnoto svrtuvawe, so jasniot uspeh na Aleksandar {to go gledale so svoi o~i, se obiduvale da go dostginat negoviot uspeh... Sudiroto be{e u{te pove}e zagor~en blagodarenie na staroto rasno rivalstvo pome|u Grcite i Makedoncite ' (Arrian, cit. delo, str. 119).

Podocna i vo bitkata kaj Gavgamela protiv makedonskata vojska na stranata na Persijancite isto taka u~estvuvale iljadnici Grci. Drevniot gr~ki istori~ar Arijan (cit. delo, str. 158) pi{uva deka, od tri iljadi planinski edinici na Persiskata vojska, koi pred bitkata go izgradile mostot na rekata Taksapus, duri dve tretini bile Grci.

Poradi seto ova navistina e sme{no koga dene{nata gr~ka historiografija tvrdi deka vojskata na Aleksandar Makedonski navodno bila 'gr~ka'. Kakva e taa 'gr~ka vojska', koja se biela protiv iljadnici Grci pripadnici na persiskata vojska? I zo{to Grcite se biele na stranata na Persija, do kolku vojskata na Aleksandar i navistina bila 'gr~ka'? Se znaat vekovnite neprijateljstva me|u Persijancite i Grcite, pa ottamu nema nikakva logika desetici iljadi Grci da se borat na stranata na Persija protiv 'sopstvenata' vojska. I ovde odgovorot na ovie pra{awa e eden i edinstven! Ovoj odgovor povtorno se sveduva na faktot deka ogroman broj Grci ja mrazele Makedonija pove}e i od svojot vekoven neprijatel Persija, {tom duri re{ile i da u~estvuvaat na nejzina strana vo vojnata protiv Makedoncite.

Za Makedoncite i Grcite kako oddelni narodi pi{uva i drevniot gr~ki istori~ar Diodor Sicilijanecot (Diodorus of Sicily), a taka pi{uva i Plutarh. Ovoj poznat gr~ki istori~ar (1 i 2 vek po Hrista) sosema jasno napi{al deka Grcite bile pod ropstvo na Makedoncite i deka bile osloboдени duri otkako na Balkanot se pojavile Rimjanite. Vo svojata biografija za rimskiot vojskovoditel Pavel Emilijan, Plutarh pi{uva deka otkako ovoj rimski vojskovodec go porazil makedonskiot kral Persej (citat): 'gi oslobodil Grcite od makedonskiot jarem' (Aemilius Paulus by Plutarch, Translated by John Dryden). 'freed the Greeks from the Macedonian yoke.' (Aemilius Paulus by Plutarch, Translated by John Dryden).

Ovde jasno gledame deka Plutarh gi spomenuva 'Grcite' (a ne Atiwanite, Tebancite i sl.) oddelno od Makedoncite. Spored toa jasno e deka za nego toa bile dva razli~ni naroda, od koj edniot narod (Makedoncite) go dr`el pod ropstvo drugiot (Grcite, t.e. Atiwanite, Tebancite i ostanatite Grci). Ovde }e spomneme deka i drugi drevni istori~ari oddelno gi spomnuvale Makedoncite i Grcite. Nasproti toa, nitu eden drev(e)ni istori~ar nema napi{ano, na primer: 'Atiwanite i Grcite' ili 'Spartancite i Grcite'. Ova sekako deka e u{te eden dokaz za razlikite me|u ovie dva naroda.

Vpro~em, Grcite i voeno im pomagale na Rimjanite za da ja osvojat Makedonija, no i makedonskoto kralstvo na Selevkidite (za koe }e pi{uvame vo prodol`enie). Ova jasno go poso~uva istori~arot Adkok (Adcock) vo svojata kniga: 'Grcite i Makedoncite - Umetnosta na vojnata', vo koja pi{uvaj}i za navleguvawata na Rimskata imperija na Balkanot, konstatira:

'Ne treba da se zaboravi deka vo svoite sudiri so Makedonija i so Sirija na Selevkidite, Rim bil pomognat od gr~ki edinici na ~elo so komandanti Grci. (F. E. Adcock: The Greek and Macedonian Art of War, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1957, str. 96).

Makedoncite i Grcite kako oddelni narodi vo svoite dela na nekolku mesta gi spomenuva i drevniot evrejski istori~ar Josif Flavij (Josephus Flavius), a taka e i so pogolem broj sovremeni istra`uva~i.

Vo vrska so seto ova d-r Borza go dava slednoto rezime:

'Obajcata Herodot i Tukidid gi opi{uvaat Makedoncite kako stranci, kako poseben narod koj `ivee nadvor od granicite na gr~kite gradovi-dr`avi.(...) Makedoncite... sebesi ne se smetale kako gr~ko pleme, nitu kako kakov bilo drug balkanski narod, tuku samo kako Makedonci. Ova go znaele site stranski protagonisti - od vremeto na Darie i Kserks, do vremeto na rimskite generali. (Borza, cit. delo, str. 96).

Vo spomenatata 'Istorija na Grcija', ~itame:

'Makedoncite od sedmiot i {estiot vek pred Hrista pretstavuvale celina od `estoki vnatre{ni plemiwa, rasporedeni vo posebni mali kne`estva i bile posebni vo odnos na Grcite... Herodot, koj gi smeta epirskite Molosijani i Tesprotijanite kako deca na Helen, decidno go misli sprotivnoto vo odnos na Makedoncite. (History of Greece, cit. delo, del 2, str. 11).

Poznatiot germanski istori~ar Ulrich Vilken (Ulrich Wilcken) vo vrska so etni~kite razliki po-me|u drevnite Makedonci i Grcite, vo svoeto poznato istorisko delo Aleksandar Makedonski zapi{al:

'Makedoncite bea napolno zdrav narod. Tie ne bea trenirani kako gr~kite atleti, tuku bea kako Rimjanite so vojni~ki naviki. No, pokraj ovie dobri osobenosti, tie imaa i mnogu lo{i naviki, ostanati od damne{nite vremiwa, kako {to be{e neumerenoto piewe, so {to, vo o~ite na Grcite bea vistinski varvari. Me|utoa, antagonizmot be{e recipro~en, bidej}i Makedoncite bea izrasnati vo edna gorda i samosvesna nacija, koja so prezir gleda{e na Helenite'. (Ulrich Vilken: Aleksandar Makedonski, 1931 god. vo prevod na makedonski, Skopje, 1988 g.).

I poznatiot amerikanski istori~ar Badijan vo svojata kniga 'Grci i Makedonci' gi potencira

razlikite me|u Makedoncite i Grcite (Badian E. 'Greeks and Macedonians', Studies in the History of Art, Washington, D.C., 1982).

Vo svetski poznatata amerikanska op{ta CD enciklopedija Microsoft Encarta (USA, 1998; naslov Europe) vo vrska so negr~koto poteklo na Makedoncite ~itame:

'Makedonija, koja se nao|a na sever od Grcija, otrpin ne bila sostaven del od gr~kiot svet. No, vo 4 vek pred Hrista, nejzinata vladea~ka klasa se helenizirala. Pod Filip Vtori, Makedonija go osvoila pogolemiot del od Grcija, ja priklu~il i teritorijata na Persiskata imperija na ova carstvo'.

Somnevawe deka drevnite Makedonci bile Grci poka`uva duri i gr~kiot publicist Karagacis. Vo 1952 godina toj ja objavil knjigata pod naslov 'Istorijata na Grcite' vo koja se somneva deka drevnite Makedonci bile Grci. Karagacis bil po~esen ~len na 'Institutot za makedonski studii' vo Solun.

Postojat u{te mnogu vakvi sovremeni svedo{tva koi vo interes na prostorot }e gi ostavime za druga prilika.

Razlikite vo etnogenezata pome|u drevnite Makedonci i drevnite Grci

Sepak, najubedliv dokaz za razlikite pome|u drevnite Makedonci i drevnite Grci pretstavuva razli~nata etnogeneza na ovie dva naroda. Etnogenezata, pak, znaeme deka e apsoluten parametar vo odreduvaweto na etni~koto poteklo na nekoj etnikum.

Drevnite Makedonci bile zaseben balkanski narod, glavno sozdaden od me{aweto na starite domородni plemiwa, koi `iveele na teritorijata na Makedonija.

Zna~aen etnikum vo formiraweto na drevnite Makedonci bile Brigitte (Brygians). Tie bile starosedelci vo Makedonija, a po Trojanskata vojna delumno se preselile vo Mala Azija. Osven niv, vo etnogenezata na drevnite Makedonci bile vku~eni i domородnite drevno-makedonski plemiwa: Desareti, Linkesti, Oresti, Krestonci i drugi, a podocna i Pajoncite.

Etnogenezata, pak, na drevnite Grci ni poka`uva deka tie glavno bile sostaveni od me{aweto pome|u Ahajcite i Dorcite.

Do ne taka odamna mnozina istori~ari smetaa deka Dorcite bile eden od glavnite etnikumi i vo etnogenezata na drevnite Makedonci. Vakviot stav istori~arite glavno go prepri{uvaa edni od drugi, bez nekoja poseriozna kriti~ka analiza na istiot. No, vo ponovo vreme, vrz osnova na najnovite istra`uvawa i preispituvawa na dosega poznatite materijali, vakvata teorija e celosno otfrlena. Pri~inite za ova se mnogu ednostavni i jasni. Niv povtorno gi sublimira d-r Borza. Vo svojata citirana knjiga toj e deciden vo tvrdeweto deka teorijata za dorskata migracija vo Makedonija treba da se isfrli od naukata. Vo vrska so ova d-r Borza pi{uva:

'Teorijata za invazijata na Dorcite (zasnovana vrz pi{uvawata na Herodot 9.26 i nasledena od Tukidid 1.12) vo najgolem del pretstavuva izmislica na historiografijata od devetnaesettiot vek, i istata ne e potkrepena so nikakov arheolo{ki ili lingvisti~ki podatok.' (str., 65).

Vo prodol`enie d-r Borza objasnuva:

'Arheolo{ki gledano Dorce se nevidliv narod. Severna Grcija s# u{te treba da ni ponudi makar i najobi~en arte-fakt {to mo`e da bide povrzan so Dorce... Ne postoji nikakov dokaz za ovaa takanare~ena dorska migracija vo centralna i zapadna Makedonija i vo severo-isto~na Tesalija (str. 67)... Ne postoji arheolo{ki zapis za dvi`ewata na Dorce, a mitskite argumenti vo najgolema mera se pretpostavki, zasnovani vrz folklorni tradicii za toa deka Dorce poteknuvale od severozapadna Grcija. Duri i dokolku poslednovo e vistina, vrskata pome|u originalnata tatkovina na Dorce i dobro poznatiot dorski dijalekt od podocne` nite vremiwa ne e jasna. Sigurno deka site 'dorski Grci' od Klasi~niot period ne mo`ele da bidat potomci na raseanite plemiwa od severo-zapadnite gr~ki planini. Toa {to tie podocna bile nare~eni Dorci ne e dokaz za nivnoto dorsko poteklo vo etni~ka smisla. I Grcite od 19 vek imale obi~aj sebesi da se deklariraat kako Romei, a svojata zemja ja narekuvale Rumelija, kako dokaz za nivnoto rimsko poteklo, nasproti sopstveniot gr~ki jazik i slovenski primesi. (str. 68). '

D-r Borza pi{uva deka Makedoncite nemale etni~ka vrska so Dorce, tuku deka predcite na Dorce i predcite na Makedoncite mo`ebi zaedno `iveele vo okolinata na Pind i Halikamon za vreme na Bronzenata era, poradi {to do{lo do vzaemni kulturni vlijanja.

Vakvata teorija celosno ja poddr`uva i istori~arot ^edvik, koj go tvrdi istoto. (Chadwick John: 'Who were the Dorians?' Cambrigde, 1976), a taka tvrdat i drugi istori~ari.

Ovde treba da se spomne i gorno-makedonskoto pleme Pajonci, koi isto taka ja prilo`ile svojata krv i kultura vo drevno-makedonskiot narod, a preku niv i vo dene{nata makedonska nacija. Pajoncite se gorno makedonsko pleme, koe glavno `iveelo vo sredi{niot del na dene{nata Republika Makedonija, iako gi imalo i vo del od egejskiot del na Makedonija. Nekoi avtori gi smetaat Pajoncite kako 'oddelen narod' od drevnite Makedonci, najmnogu poradi toa {to tie dolgo vreme se sprotivstavuvale na drevno-makedonskata centralna vlast. No, nivnoto sprotivstavuvawe na centralnata makedonska vlast ne mo`e da bide dokaz za nivnata razli~nost od drevnite Makedonci. Ednostavno, tie samo podocna se vklu~ile vo drevno-makedonskata etnogeneza, isto kako {to ostanatite makedonski plemiwa toa go napravile porano. Taka, na primer, poznata e vojnata pome|u Makedoncite od Orestida protiv Makedoncite od Eordaja. Pa, zarem toa zna~i deka Makedoncite od Orestida bile drasti~no razli~ni od Makedoncite od Eordaja? Ponatamu, poznata e vojnata {to Filip Vtori ja vodil protiv makedonskoto pleme Linkesti, od koi poteknuvala negovata majka. Zna~i i ovde imame me|u-makedonska plemenska borba, koja kone~no rezultirala so sozdavawe na drevno-makedonskiot etnikum. Vo prilog na ova sekako se i brojnite primeri na me|usebnite vojni i neprijateljstva na oddelnite gr~ki gradovi-dr`avi. Toa {to Atina so decenii vojuvala protiv Sparta ne zna~i deka Ativanite i Spartancite bile posebni narodi.

Inaku, da go ka`eme i toa deka, spored brojni avtori, i samite Pajonci poteknuvale od Brigitte, isto kako {to vo golema mera bil slu~ajot i so drevnite Makedonci. (Podetalno kaj: D-r Nade Proeva, 'Studii za anti~kite Makedonci', Skopje, 1997, na pove}e mesta). Postojat pove}e kulturni segmenti kaj Pajoncite, koi bile identi~ni so onie na ostanatite makedonski plemiwa.

Da gi spomneme nakratko i Desaretite, za koi nekoi avtori smetaat deka bile ilirsko pleme. D-r Nade Proeva (cit. delo, str. 110), niz konkretni primeri prilo`uva dokazi za razlikite pome|u Desaretite i Ilirite, kako i za sli~nosta pome|u Desaretite i ostanatite makedonski plemiwa (oru`je, onomastika i t.n.).

Kako zaklu~ok na ova gledame deka drevnite Makedonci nikako ne mo`ele da bidat Grci, zatoa {to imale razli~no etnogenetsko poteklo od niv.

Sepak i pokraj site ovie silni dokazi za razlikite pomeju Makedoncite i Grcite (to ovde samo nakratko gi iznesovme), gr~kite istori~ari i natamu so site sili se obiduvaaat da gi branat stavovite na germanskata propaganda od 19 vek za navodnoto 'gr~ko' poteklo na drevnite Makedonci. Pri~inata za ova ve}e ja spomnavme, a toa e (gledano od nivni aspekt) za{titata na gr~kite nacionalni interesi vo odnos na delot od Makedonija {to tie denes go dr`at pod svoja vlast. Tie smetaat deka sekoj dokaz deka drevna Makedonija ne bila gr~ka, }e go dovede vo pra{awe nivnoto dr`ewe na delot od ovaa zemja {to e pod nivna okupacija. Za taa cel vo Grcija sekojdnevno se publikuvaaat golem broj statii, knigi i sl., so cel doka`uvawe pred svetot deka drevnite Makedonci bile Grci. Deko dobar del od vakvite izdanija ne naiduvaaat na poddr{ka kaj objektivnata svetska nau~na javnost, povtorno }e se povikame na d-r Borza, koj vo svojata kniga, `estoko kritikova nekoj gr~ki istori~ari vo odnos na nivnite pi{uvawa za potekloto na drevnite Makedonci.

Pi{uvaj}i konkretno za gr~kite stavovi okolu jazikot na drevnite Makedonci, d-r Borza pi{uva deka gr~kiot avtor Kaleris najcelosno go iska`al gr~kiot stav kon drevno-makedonskiot jazik, no deka takov ne bil slu~ajot so nekoj drugi gr~ki avtori. Vo vrska so ova d-r Borza pi{uva:

'Po{ovinisti~ki i poneubedliv pogled zastapuva Daskalakis vo svoeto delo 'Helenizam' (2 i 3). No, najfal{livo objasnuvawe e ona na Martis (vo deloto 'Falsifikatite na Makedonskata istorija'). Ovaa kniga, napi{ana od porane{niot minister za severna Grcija, pretstavua polemien anti-jugoslovenski pamflet, tolku poln so istoriski gre{ki i iskrivuvawa {to cenata {to }e ja plati Akademijata od Atina }e bide namaluvawe na doverbata vo nau~niot sud na ova po~ituvano dru{tvo na u~eni... (Borza, str. 91).

Da potsetime deka ovde kritikuvanite Daskalakis i Martis denes vo Grcija se smetaat za edni od najgolemite nau~ni avtoriteti vo odnos na drevna Makedonija. Spored toa, ovie `estoki kritiki kon nivnite dela imaat posebna te`ina zatoa {to se upatени od strana na najgolemiot svetski avtoritet na istata tema - amerikanskiot doktor na nauki od Univerzitetot vo Pensilvanija d-r Juxin Borza, koj pritoa ne ja {tedi od kritiki nitu Gr~kata akademija za nauki od Atina. Ovoj nau~nik, so doza na cinizam kon gr~kite stavovi, zaklu~uva:

'... Makedoncite od pettiot vek pred Hrista bile pomalku sigurni vo svoeto helensko poteklo otkolku {to se nekoj moderni avtori'. (Borza, cit. delo, str. 84).

Kade se denes potomcite na drevnite Makedonci? Kade e potomstvoto na ovoj slaven narod i kade najmnogu ostanalo za~uvano nivnoto kulturno nasledstvo? ^itajte za ova vo poglavieto: Nasledstvoto na drevnite Makedonci vo dene{nata makedonska nacija obi~ai, folklorni motivi, onomastika, jazik i drugo.

[Gore](#)

United Macedonians Organization of Canada

© Copyright 2003

info@unitedmacedonians.org